

RS Global

SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

SOCIAL AND ECONOMIC
ASPECTS OF EDUCATION
in Modern Society

**Proceedings of the
XXII International Scientific and
Practical Conference**

**Social and Economic Aspects
of Education in Modern
Society**

**Vol.3, February 25, 2020,
Warsaw, Poland**

Copies may be made only from legally acquired originals.
A single copy of one article per issue may be downloaded for personal use (non-commercial research or private study). Downloading or printing multiple copies is not permitted. Electronic Storage or Usage Permission of the Publisher is required to store or use electronically any material contained in this work, including any chapter or part of a chapter. Permission of the Publisher is required for all other derivative works, including compilations and translations. Except as outlined above, no part of this work may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means without prior written permission of the Publisher.

ISBN 978-83-956628-2-9

© RS Global Sp. z O.O.;
© The Authors

**RS Global Sp. z O.O.
Warsaw, Poland
2020**

Founder:
RS Global Sp. z O.O.,

Research and Scientific
Group
Warsaw, Poland

**Publisher Office's
address:**

Dolna 17, lok. A_02
Warsaw, Poland,
00-773

E-mail:
rsglobal.poland@gmail.com

The authors are fully
responsible for the facts
mentioned in the articles.
The opinions of the authors
may not always coincide
with the editorial boards
point of view and impose
no obligations on it.

CONTENTS

ART

<i>Довженко І. Б., Ерфан К. А.</i> UI-DESIGN ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН.....	3
<i>Олач Юлія Ігорівна</i> ВОКАЛЬНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ АНСАМБЛІ М. САМБОРА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ РЕГІОНУ	8

PHILOLOGY

<i>Farida Huseynova</i> IMPLICIT SEMANTICS OF SENTENCES AS AN OBJECT OF COGNITIVE LINGUISTICS.....	13
<i>Oksana Labenko, Viktoriia Shabunina, Olena Sydorenko</i> NEW APPROACHES TO TEACHING ENGLISH: METHODS AND TECHNIQUES.....	16
<i>Shynkarenko N. O.</i> USE THE PHYSIOGNOMY IN THE DEFINITION OF PSYCHOLOGICAL TYPE OF HUMAN	20
<i>Аноненко І. М.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСКОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЛАТИНСЬКОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ.....	22
<i>Павлова А. К.</i> СИСТЕМА АКСІОЛОГІЧНИХ КОНСТАНТ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНІЧНІЙ КУЛЬТУРІ.....	26
<i>Н. Р. Кадирова</i> АНАЛІЗ КОНЦЕПТА «ПРАЗДНИК» В АНГЛІЙСЬКОЇ І УЗБЕКСЬКОЇ ЛИНГВОКУЛЬТУРАХ.....	32

HISTORY

<i>О. В. Назарова, А. А. Сендеров, Н. С. Перова</i> ШКОЛЬНЫЙ WEB-МУЗЕЙ ИСТОРИИ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАТИКИ КАК ОСНОВА ДЛЯ ОПОРНЫХ КОНСПЕКТОВ И КОММУНИКАЦИЙ.....	35
---	----

UI-DESIGN ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

PhD в культурології, професор Довженко І. Б.¹

Бакалавр Ерфан К. А.²

Україна, м. Київ, Київський національний університет технологій та дизайну;

¹Доцент Київського національного університету технологій та дизайну;

²Студент Київського національного університету технологій та дизайну

Abstract. The study examines key concepts related to the interface design: User Interface Designer (UI), User Experience Designer (UX), "liquid animation", etc., used by each web-designer; in chronological order, historical facts are established, which gives the best opportunity to approach the problem identified in the topic of a scientific article, to understand the causes of animation in web-design, to get acquainted with one of its styles - rare animation, to reveal its features and innovation in web-interface and accordingly UI design as a socio-cultural phenomenon; outline approaches to your own definition of the concept of "liquid animation" based on an analysis of animation technology.

Keywords: Internet culture, "liquid animation", socio-cultural animation, UI-design, web-design, web-interface.

Вступ. Web-дизайн – не тільки інструмент моделювання простору культури, а й принципово нова мова, що впливає на мислення і культуру, формує смак людини XXI сторіччя, яка повсякденно користується Інтернет технологіями. Високий ступінь розвитку сучасної технічної бази набув достатньої впливовості, щоб утворити новий простір для комунікації людей - Інтернет-культуру. Цей простір володіє системою цінностей, естетичних норм, традицій, системами знаків, символів і смислів, культурою обміну і зберігання інформації, культурою взаємодії користувачів. На даний час під терміном «web-дизайн» продовжують розуміти проектування структури web-ресурсу, забезпечення зручності користування ним. Однак особливістю сучасного побутування цього виду дизайну полягає в тому, що він вже не виступає засобом оформлення виробу, незначною і додатковою його частиною. Він стає виробом. Так проектуючи сайт, web-дизайнер створює повноцінний творчий продукт і сам перетворюється у творця кінцевого виробу [1, с.117-119]. Тому метою нашого дослідження став розгляд сучасних тенденцій у web-дизайні як засобу вдосконалення інформаційної складової суспільства.

Результати дослідження. Помилки у сфері web-дизайну впливають на ефективність web-сайту, тому важливо, щоб у продакшн (етап експлуатації продукту кінцевим користувачем) виходили сайти, які не тільки будуть зручними у використанні, а й естетично привабливими. У вирішенні означеної проблеми ми проаналізували прийоми ui-design, широко використовувані у теледизайні, мультиплікації, при створенні рекламних відеороликів та логотипів, які призводять до видозмін сучасної сфери web-дизайну. Стиль Liquid Motion («рідкої анімації») є особливо актуальним для сучасної культури. Особливості його створення і побутування розглянуті в нашому дослідженні.

Наукові дослідження і розвідки В. Папанека, Й. Іттена, Р. Брінгхерста, які розглядають дизайн як універсальний вид людської діяльності, виокремлюють питання ролі і завдань дизайнера в сучасному світі, професійну етику [2], досліджують образне сприйняття форми, вчать творчо мислити в будь-яких ситуаціях [3], містять базові знання, що необхідні дизайнеру, який буде працюватиме з великим потоком інформації [4]; дискусійні наукові напрацювання Е. С. Ляшенко, присвячені розгляду інтернет-культури як семіотичної системи, а web-дизайну, як її складно сконструйованої, динамічної мови [1], Л.В. Сайкиної, Т.Г. Кисельової, Ю.Д. Красильникова аналізують соціально культурний аспект впливу технологій соціокультурної анімації на формування свідомості і мислення людини, зокрема, підлітків [5; 6]; дослідження А. Купера, Р.М. Реймана, Д. Кроніна, К. Носсела, А. Уолтера висвітлюють технологію творення і практичні рекомендації з UX/UI дизайну [7], нові механізми взаємодії з користувачами [8]. Означені наукові напрацювання утворили джерельну базу нашого дослідження.

Початком історії веб-дизайну варто назвати момент появи першого сайту - 6 серпня 1991 року. Він виглядав мало заповненим. Все, що могли містити перші в світі сторінки - посилання і текст. Про

красу сайтів не говорили до 22 квітня 1993 року, тоді випустили перший графічний браузер Mosaic, створений Марком Андрессеном і Ериком Біном, що підтримував перегляд зображень.

У наступні три роки використовували кольорове тло. З'явилася можливість додавання різних шрифтів, зокрема Times New Roman і Courier New. Прогрес дійшов і до розміщення на сторінках GIF-зображень.

У 1997-1998рр. інтерфейс сайту був дещо схожий на сучасний. Основна структура – побудова сайтів на основі табличних макетів; додають ефекти і навігацію з іконками. Активно розвивається FLASH-технологія. Період характеризується активною інтеграцією маркетингу в дизайн.

На початку XXI ст. у web-дизайні популярні закруглені кути, тіні, блискучі кнопки, глянцеві іконки і градієнти. Фони стають однотонними. Можна сказати, вони починають виконувати своє пряме призначення і перестають перетягувати на себе багато уваги. В тренді - інтеграція в ресурси анімаційного контенту.

2007-2010 роки були стартом розвитку мобільного web-дизайну. Звідси простежується тенденція розвитку такого явища, як "адаптивність" або «чуйний web-дизайн» (технологія створення веб-сторінок, за допомогою якої їх можна зручно переглядати на різних пристроях (стаціонарні комп'ютери, ноутбуки, планшети, мобільні телефони, телевізори, що підключені до Інтернету), який вперше ввів дизайнер-розробник Ітан Маркотт у 2010 р. Активно впроваджуються довгі макети сайтів – landing page (сайт – що складається із однієї довгої, або не дуже, сторінки, на якій розміщена уся інформація про продукт або послугу. Навігація відбувається за допомогою прокрутки сторінки). Широке поширення отримують стокові фотографії та таке явище, як скевоморфізм (орнамент або елемент дизайну, який скопійовано з форми іншого об'єкту, але виготовлений з інших матеріалів або іншими методами. Першим цей термін запровадив історик Генрі Коллі Марч 1889 р.) [9, с. 215–225].

Популярним у 2011-2014 рр. стає мінімалізм. У цей період також з'являються такі дизайн-тренди, як «плаский дизайн» [9, с. 215–225], Flat Design (мінімалістичний підхід до дизайну, повна протилежність дизайну-скевоморфізму, максимальне спрощені та прості об'єктів) і паралакс (відчуття тривимірності зображення). Особливу увагу продовжують приділяти адаптивності сайтів.

З 2015 року світ web-дизайну зупинився на виборі матеріального дизайну, впроваджується інтерактивність. Головним є індивідуальність, а тому перевагу надають унікальній графіці й авторській ілюстрації. Але слід зазначити, що з кожною новою тенденцією розробники не завжди зважають на правильну побудову веб-сторінок, вони намагаються лише створити яскравий продукт. Натомість «правильний» сайт має містити у собі як інноваційні, яскраві та подекуди доволі інформативні елементи (статті, блоки з інформацією), так і вдало поєднувати їх з архітектурою сайту і не виглядати перевантаженим.

З розвитком технологій і появою нових можливостей для створення простого та привабливого дизайну з'являються нові інструменти. На сьогоднішній день інтерфейси (взаємодія людини з неживими предметами) і користувацькі інтерфейси (спілкування людини з різними пристроями: комп'ютери, сайти, мобільні додатки) стають дедалі складнішими, тому у сфері веб-дизайну відбувається вузько-профільний розподіл напрямків. Проектуванням взаємодій займаються дизайнери інтерфейсів, яких ще називають UI/UX-дизайнерами, назви напрямків відповідні.

На перший погляд, люди, які займаються даними напрямками мають робити ідентичну роботу, але дані абревіатури мають різну термінологію і специфіку. Так User Experience Designer (UX) – проектувальник інтерфейсів, які в подальшому дозволяють користувачам досягти своїх цілей максимально зручним та простим шляхом, а замовникам - бізнес-задач. Основні задачі дизайнера: вайрфрейми екранів (схематичне зображення екранів), розкадровки, план сайту. UX-аналітик має бути впевнений, що процеси від одного до іншого проходять логічно і зрозуміло (перехід зі сторінки на іншу, логічна послідовність подачі інформації при реєструванні, наприклад, або замовленні чого-небудь) – тоді робота виконана. Термін «user experience design» був запропонований колишнім віце-президентом Apple Доном Норманом 25 р. тому.

Натомість User Interface Designer (UI) – людина, яка відповідає за естетичне оздоблення сайту, створює простий, зрозумілий, привабливий інтерфейс для користувача, працює з кольорами, анімацією, іконками, кнопками та типографією. Основні задачі дизайнера: розробка цілісного стилю інтерфейсу, розробка макету, створення дизайну сторінок. UI-фахівець створює дизайн на основі даних, отриманих від UX-спеціаліста.

На сьогоднішній день використання анімації настільки розповсюджене, що людина навіть не помічає в продуктах онтологічних ознак анімації через розвиток технологій. Вони дозволяють змодельовати різні стихії, осередки – від історичних реконструкцій до фантазійних світів, будь-яких персонажів – від доісторичних тварин і вигаданих сутностей до реально існуючих людей, втілюючи усі фантазії художника. Окрім звичних форм, таких як: рекламні ролики, кліпи, фантастичні фільми, вставки телевізійних ефірів, з'явилися нові форми у вигляді банерів, динамічних частин веб-сторінок, мультимедійних сайтів, будь-яка анімація на дисплеях пристроїв [10].

Анімація сьогодення будується на простоті, лаконічності та максимальній зрозумілості інформації. Головна ціль, яка стоїть перед UI-дизайнером – це створити не просто привабливий продукт, тобто анімації, а й донести важливу, а інколи і великий потік інформації. Наприклад, пояснити нестандартну навігацію – «як здійснити замовлення» (демонстрація логічних дій користувача), залучення уваги людини до якого-небудь елементу. Але якщо дизайнер буде робити виключно привабливий продукт – користувач навряд чи зрозуміє, що йому потрібно робити, а тим самим – замовник втрачатиме клієнтів.

Значення і роль UI-дизайну, а саме Liquid Motion («рідкої анімації», стилю «перетікання» одного елемента в інший, що супроводжується характерними бризками, краплями і хвилями) полягає в широкому використанні в теледизайні, мультиплікації і при створенні рекламних роликів та логотипів. Для сучасної культури він особливо актуальний, оскільки принципи побудови рідкої анімації подібні до створення «текучих» інтерфейсів. Характерні риси даного стилю анімації дають основу сучасній анімації інтерфейсів, їх можна назвати швидкими, плавними, природними та чарівними. Текучі інтерфейси покращують користувацький досвід і роблять кожну взаємодію швидкою, простою і значущою. Вони дарують користувачеві відчуття контролю, яке зміцнює довіру до додатку і бренду. Їх складно втілити, інтерфейси складно скопіювати, і це стає конкурентною перевагою.

Кожний UI-дизайнер, в силу технічних можливостей, прагне створити сучасний і гарний дизайн, враховуючи сучасні тренди в даній сфері. Або ж просто експериментуючи, проектувальник буде шукати шляхи найкращого рішення для зображення анімаційних елементів. Але варто пам'ятати, що анімація інтерфейсу – це не прикрашання, що лише при грамотному підході анімація виглядатиме гарно, природно, і матиме зв'язок з реальністю. Про анімаційні прийоми: «стиснення і розтягнення, що допомагатимуть зрозуміти характер об'єкту, рухи по дугам для гармонійного сприйняття зображення», роздумували ще в 1981 році Оллі Джонстон і Френк Томас у книзі «Люзія життя: Дісней Анімація» [11]. В подальшому вони характеризуватимуть дизайнерські рішення інтерфейсу засобами сучасної «рідкої анімації». Рідка анімація створюється не лише з крапель і бризків, її форма розмазана і змішана, часто в момент піку в дії, вона починає повільно рухатись, з вигинами і перегинами, що нагадує квіткову, психоделічну форму, відому ще з 60-х років. Яскравим прикладом може слугувати діснеєвський «Дамбо» 1940 р.

Осмислення самого явища «рідкої анімації», його значення для сфери людської життєдіяльності, нажалі, не знайшло відображення у наукових дослідженнях. Лише процес її творення відображений в пояснювальних відео-роліках на просторах YouTube та статті на web-ресурсі tvkinoradio.ru, де дизайнер агентства HappyLab Артем Сакіб записав урок по створенню рідкої анімації і відповів на деякі питання журналістки з приводу цього стилю [12]. В іншій статті «Як зробити анімацію в стилі liquid (liquid motion)?», розміщену на сайті videoinfographica.com автор дає визначення даній анімації як «стилю» [13]. Але таке визначення нічим не аргументується.

Про анімацію, або як їх ще називають технологіями анімації, судять за трьома критеріями: вид, метод та стиль. Існує чимало видів анімації: традиційна, лялькова, 2D векторна, 3D комп'ютерна, графіка руху, stop-motion і т.д. Вид – це те, в якій формі або вигляді демонструється мультфільм чи будь-які графічні об'єкти. Методи ж анімації постійно розвиваються, адже це технічні особливості з-за допомогою яких створюється анімація, наприклад, малювання на склі, покадрова, фотографування дій (stop-motion) і найпопулярніша сьогодні - програмована анімація (2D анімація, 3D, комбінована, промо-ролики). Стиль в анімації є художнім прийомом, який застосовують для її створення (реалізм, аніме і т. д.) [14]. Вільна енциклопедія (Wikipedia) визначає поняття «стилю» як сукупність прийомів використання мовних засобів; оформлення комп'ютерної програми або об'єкта комп'ютерної гри [15]. У статтях, що розглядають проблеми web-дизайну поняття «стилю» трактують у відповідності з визначенням стилів у культурі (мінімалізм, готика, арт-деко, мультяшний стиль і т. п.) [16]. Отже можна стверджувати, що рідка анімація – це стиль,

що виражається в особливих ознаках (плавність, перетікання, бризки), який походить від виду векторної 2D анімації, тобто створений способом представлення об'єктів в комп'ютерній графіці (програмними методами) за допомогою геометричних компонентів: точки, лінії, сплайнів, кривих Без'є, кіл, окружностей та багатокутників.

З рідкої анімації до анімації елементів інтерфейсів можна запозичити такі принципи як: стиснення і розтягнення, рухи по дугам, тривалість і швидкість анімації, що особливо важливо, адже від цього залежить як буде сприйматись інформація, різні типи плавності, особливо важливі вони для переходу між різними об'єктами на веб-сторінці, по-перше, споглядати на плавний перехід дуже приємно (це також виглядає дуже сучасно, порівняно з деякими сайтами), по-друге, інформація і зображення сприймаються легше – немає різких рухів. Рухи по дугам: прямі лінії рухів зображень забезпечують «чистоту» сторінки, нічого не відволікатиме користувача, коли він прибиратиме зайву інформацію. Постановка – найголовніше, що має рідка анімація. Постановка – це налаштування сцени для того, що відбудеться. У випадку з інтерфейсами, хороший дизайн анімації приведе око користувача до важливої інформації, після чого він знатиме, куди йому рухатись далі. Це допомагає встановити ієрархію і уточнити потік дій для користувача [17].

Кожного дня сучасна людина зіштовхується з web-сайтами, додатками, особливо мобільними, на яких розповсюджена анімація. Відкидати її істотний вплив на формування естетичного смаку і культури неможливо. Свідомо чи підсвідомо користувач зчитує закладений авторами-дизайнерами посил – представити, розкрити людину, її внутрішній світ, компанію чи колектив (в залежності від профілю сайту), їх ідеї. І чим досконаліше дизайнер володіє мовою анімації, тим виразніше, яскравіше його творчий продукт, його соціокультурне спрямування.

Проаналізувавши дослідження Л. В. Сайкиної, Т. Г. Кисельової і Ю. Д. Красильникова, необхідно акцентувати увагу на визначених ними наступних технологіях соціокультурної анімації: технології комунікацій і суспільних зв'язків, що в сучасних умовах спілкування і налагодження соціальних зв'язків стають більш необхідними, оскільки найуспішніше реалізуються у дозвільній діяльності; культуротворчі технології, як технології творчості, які сприяють не тільки особистісному росту, але також впливають на процес виховання духовності за допомогою залучення людини до сфери культури і мистецтва; інноваційні технології, що відповідають за прогрес в різних областях культури, за модернізацію видів соціально-культурної діяльності, а також за вироблення максимально великої кількості творчих ідей, які безперечно необхідні в анімаційному секторі [5; 6].

Висновки. Дизайн стає феноменом, в якому поєднуються масове споживання і естетична виразність речей і місць існування людини, що розвивається в нових обставинах. UI-дизайн виступає свого роду масовою культурою предметного світу. Але, відокремившись від декоративно-прикладного мистецтва і художньої діяльності, дизайн зумів висловити і реалізувати в умовах сучасної культури гуманістичну орієнтацію мистецтва і розкрити свою людинотворчу місію. Відбувається процес впровадження UI-дизайну в духовну сферу суспільства, проектується емоційні, іміджеві, міфологічні потреби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ляшенко Е. С. Теоретические подходы к изучению веб-дизайна как языка интернет-культуры / Екатерина Сергеевна Ляшенко. // Гуманитарный вектор. Серия: Философия, Культурология. – 2012. – № 3 (31). – С. 117-126.
2. Папанек В. П17 Дизайн для реального мира / Виктор Папанек; [пер. с англ. Г. Северской]. - М.: Издатель Д. Аронов, 2004. – 416 с; ил
3. Itten J. Gestaltungs und formenlehre. Vorkurs am Bauhaus und spaeter © 1963 und 1975 by Verlagsgruppe Dornier GmbH, Stuttgart / Johannes Itten; [перевод с немецкого и предисловие Л. Монаховой; художник издания Д. Аронов]. – М.: Издатель Д. Аронов, 2001. – 136 с.
4. Брингхерст Р. Основы стиля в типографике / Роберт Брингхерст; [пер. с англ. Г. Северской, А. Семенова, В. Пономаренко, под ред. В. Ефимова]. – М.: Издатель Аронов Д., 2006. - 434 с.
5. Киселева Т.Г., Красильников Ю.Д. Социально-культурная деятельность: Учебник. – Москва : МГУКИ, 2004. – 539 с.
6. Сайкина Л.В. Технологии социально-культурной анимации в процес се коррекции девиантного поведения подростков: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Сайкина Людмила Васильевна. – Тамбов, 2007. – 213 с.
7. Купер А. Интерфейс. Основы проектирования взаимодействия / А. Купер, Д. Кронин, К. Носсел, Р. Рейман; [пер. с англ. М. Зислиса]. – Сп-б: Символ-Плюс, 2009. – 688 с., ил.

8. Уолтер А. Эмоциональный веб-дизайн / А. Уолтер; [пер. с англ. П.Миронова]. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2012. – 144 с., ил.
9. Опалев М. Л. Закономірності формування сучасного тренду веб-дизайну - «плаский дизайн» / М. Л. Опалев, О. В. Вакуленко. // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – 2016. – №30. – С. 215–225.
10. Анимация как феномен культуры: Материалы первой всероссийской научно-практической конференции. 27-28 апреля 2005 года / Сост. и науч. ред. Н.Г. Кривуля. – М.: ВГИК, 2006. – 152 с.
11. Thomas F. The Illusion of Life: Disney Animation / F. Thomas, O. Johnston. – New York: Abbeville Press, 1981. – 576 с.
12. Как сделать анимацию в стиле Liquid Motion [Электронный ресурс] // tvkinoradio.ru. – 12.08.2015. – Режим доступа до ресурсу: <https://tvkinoradio.ru/article/article4101-kak-sdelat-animaciyu-v-stile-liquid-motion>.
13. Гром А. Как сделать анимацию в стиле liquid (liquid motion)? [Электронный ресурс] / Артем Гром // videoinfographica.com. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://videoinfographica.com/liquid-motion-tutorial/>.
14. Кудрявцев М. Виды анимации [Электронный ресурс] / Михаил Кудрявцев // cartoontower.ru. – 2015. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.cartoontower.ru/node/287>.
15. Стиль [Электронный ресурс] // wikipedia.org. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B8%D0%BB%D1%8C>.
16. Популярные стили веб-дизайна [Электронный ресурс] // Webformymself. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://webformymself.com/populyarnye-stili-veb-dizajna/>.
17. Layton B. Animation principles in UI [Электронный ресурс] / B. Layton, A. Fry-Pierce // invisionapp.com. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.invisionapp.com/inside-design/animation-principles-in-ui/>.

ВОКАЛЬНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНІ АНСАМБЛІ М. САМБОРА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ РЕГІОНУ

Олач Юлія Ігорівна

аспірант кафедри методики музичного виховання та диригування
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка, Україна, м. Дрогобич

Abstract. The article explores the activity of the vocal-instrumental collectives of Sambir, such as: the male group "Credo" and the female group "Lada". Their originality among other collectives of the region are shown. Their significant contribution to the development and popularization of Ukrainian music on the territory of Ukraine and abroad, their tours and concert performances are highlighted. The history of creation and their creative achievements are presented. The repertoire of vocal-instrumental ensembles is considered. The biographies of the heads of the collectives, their organizing and composing activities are characterized.

The article states that comprehension the originality and peculiarities of the cultural environment of the Sambir region is impossible without studying various spheres of cultural space. Musical art plays an important role in the development of national culture, which elevates and inspires a person, enriches his spiritual world, helps to shape his outlook and aesthetic taste.

Keywords: vocal-instrumental ensembles, Sambir, group, culture, musical art.

Вступ. Залежність музики від життя суспільства – це, по суті, аксіома, що доводиться не міркуваннями, а всією історією музичного мистецтва. Її вивчення свідчить про те, що музичне мистецтво взаємозалежне до суспільних орієнтирів, реагує на соціальні процеси, сталі явища та події крізь призму художньо-образних засобів відображення.

Зосереджуючи основну увагу дослідження на музичній культурі Самбірщини, можемо відзначити, що мистецьке життя регіону було наповнене творчістю різноманітних колективів: інструментальних, вокальних, хорових.

Проте, музичне мистецтво змінне у часо-просторі та видозмінюється відповідно до періоду свого існування. Так, у 1970-х роках у місті Самборі виникає попит на нове звучання та творчі експерименти в області музичного виконавства. Саме у цей період створюються нові колективи, так звані, «ВІА» (вокально-інструментальні ансамблі): вокально-інструментальний гурт «Кредо» та вокально-інструментальний ансамбль «Лада», які стають невід'ємною частиною музичного життя регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі матеріали, зосереджені на дослідженні вокально-інструментальних колективів м. Самбора, були відзначені у праці Об'єднання «Письменники Бойківщини» [3] та періодичному журналі «Музика» [4]. Проте, у сьогоденні творчі здобутки ансамблів не достатньо висвітлені в науковій літературі. Саме тому, науковою новизною дослідження є аналіз історичного становлення та творчого внеску мистецько-виконавської діяльності вокально-інструментальних колективів м. Самбора у сфері популярної музики сучасності.

Музика, як і будь-який інший вид мистецтва, одухотворює людське життя, активізує в ньому естетичне начало. Вона не тільки урізноманітнює повсякденне життя людини, але й возвеличує його над побутовим існуванням, сприяючи створенню вищого рівня духовного над матеріальним.

Музичне життя Самбірщини охоплює як академічну, класичну сферу музикування, так і популярну, сучасну вокально-інструментальну творчість. Одним з таких ансамблів у місті Самборі є гурт «Кредо», заснований у 1972 році. Основною діяльністю колективу був музичний супровід вечорів відпочинку, які проходили у Будинку офіцерів. Назву колективу дав Ігор Вовк.

Першими учасниками гурту були: Володимир Буклів (ударні інструменти), Василь Колодій (гітара), Степан Цебенко (клавішні), Ігор Вовк (бас-гітара). У такому складі група працювала лише один рік. Стиль музикування, започаткований цією четвіркою, залишився до сьогоднішніх днів незмінним. Колектив користувався великою популярністю серед місцевих жителів. На вечорах

молоді концертні зали завжди були переповнені. Самбір переживав музичний бум. Молодь йшла на «Кредо», щоб послухати пісні у виконанні В. Букліва, помилуватися його віртуозною грою на ударних інструментах. Василь Колодій – керівник гурту, прекрасний аранжувальник, обдарований музикант. Головним напрямком його роботи було впровадження багатоголосся у твори, що виконувалися колективом. В інструментальній музиці використовувалися флейта, скрипка, саксофон. Любов до вокального акорду він привив і наступному складу групи, який у 1974 році дещо змінився, і його учасниками стали: Олександр Кобель (гітара), Володимир Буклів (ударні інструменти), Ігор Намачинський (клавішні), Василь Колодій (гітара), Ярослав Яворський (флейта), Петро Петречко (скрипка), Ігор Вовк (бас-гітара) та Орест Сеньків (звукооператор).

За весь період свого існування у складі «Кредо» було більше 30-ти учасників, серед яких: Буклів Володимир (ударні інструменти, спів), Васирик Ігор (конферанс'є), Городиський Орест (клавішні інструменти, спів), Денько Юрій (гітара, спів), Дорош Євстахій (бас-гітара), Дубравський Василь (ударні інструменти, спів), Катинський Роман (саксофон, скрипка), Кобель Олександр (гітара, спів), Козак Богдан (звукооператор), Колодій Василь (керівник групи, гітара, спів), Кузьо Володимир (ударні інструменти, спів), Кулакова Алла (спів), Кулян Володимир (гітара, спів), Кульчицький Роман (гітара, скрипка, спів), Кушнір Василь (спів), Макуц Віктор (клавішні інструменти, спів), Мельничук Богдан (звукоінженер), Намачинський Ігор (клавішні інструменти), Паславський Ярослав (саксофон, спів), Петречко Орест (керівник групи, бас-гітара, клавішні, спів), Петречко Петро (бас-гітара, спів), Петрусяк Ігор (звукооператор), Попов Олександр (звукооператор), Пріма Віктор (гітара, спів), Сеньків Орест (звукооператор), Сорока Володимир (звукооператор), Тима Роман (клавішні інструменти), Футала Юрій (звукооператор), Цебенко Степан (клавішні), Чухрай Сергій (звукооператор), Шкабара Орест (скрипка), Яворський Ярослав (флейта), Ярмоленко Андрій (звукооператор).

Гурт «Кредо» активно концертував у таких містах Польщі, як: Сянок, Перемишль, Ярослав, Устрики-Дольні. Був учасником «Лемківської ватри» та «Бойківських фестин» у Тернополі, Нагірному та Польщі. До репертуару колективу входять такі твори:

- Слова І. Дибко-Филипчак – «Моїй Гуцульщині».
- Слова П. Петречка, музика О. Петречка – «Солов'ї» – Гімн воїнів афганців Самбірщини.
- Слова Л. Рудавська-Вовк – «Молитва».
- Слова о. С. Рисей, музика О. Петречко – «Серцю», «Синові».
- Слова і музика О. Петречко – «Я зовсім не шкодую за роками» – пам'яті В. Івасюку та І. Білозіру.
- Слова З. Гнатик, музика О. Петречко – «День».
- Слова і музика О. Петречко – «Президент».
- Музика О. Петречко – «Гімн молоді Христової».
- Слова Т. Шевченко, музика О. Петречко – «Ой три шляхи широкії»; «Єсть на світі доля».

Поп-музика:

Слова і музика Ореста Петречка:

- «Місто моє» («Самбір то не Париж»).
- «Хлопець з Самбора».
- «Танцюй, самбірчаночко».
- «А я кохаю мій Самбір».
- «Мрії».
- «Нація».
- «Зрада».
- «Свято».
- «Україно моя молода».
- «Щоб жилося».

Орест Петречко – художній керівник Народного гурту «Кредо», співак, композитор, викладач музики в Самбірському педагогічному коледжі ім. І. Филипчак.

Народився 30 жовтня 1959 року в м. Самборі на Львівщині. Після закінчення Самбірської СШ№8 навчався на музично-педагогічному факультеті Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. З 1985 року працює викладачем музики в Самбірському педагогічному коледжі ім. І. Филипчак.

Майже жодна мистецька чи громадсько-політична акція на Самбірщині не обходиться без участі народного гурту «Кредо», в репертуарі якого народні, патріотичні, а також пісні сучасних композиторів України. Часто звучать авторські твори Ореста Петrenchка та учасників колективу [3, с. 690-691].

Упродовж останніх двадцяти років до складу гурту «Кредо» входять Орест Городиський, Ярослав Паславський, Петро Петrenchко та Володимир Кузьо. Цим талановитим музичним колективом засновано цілий ряд пісенних фестивалів, серед яких: «Пісенне перевесло», «Від Різдва до Різдва», «Студентська весна», «Тобі, Богородице», «Чи ви ня, музики, не впізнали?». Орест Петrenchко завжди в пошуках молодих талантів, плідно працює над оновленням репертуару, створює чарівні палітри оригінальних аранжувань. Очолюваний ним музичний колектив бере участь у Всесвітніх бойківських фестонах, завжди з цікавою і неповторно виконаною низкою мелодій Бойківщини.

За творчу діяльність Орест Петrenchко отримав цілий ряд високих нагород, серед яких є і Почесна Грамота Верховної Ради України. Також йому присвоєне звання «Відмінник освіти України». На теренах Бойківщини він – відомий композитор, улюблений співак, лауреат Бойківського літературно-краєзнавчого конкурсу ім. М. Утриска.

Орест Петrenchко – яскрава творча особистість з небайдужою вдачею, дивовижною життєвою енергією, пісні його сповнені глибоких духовних мотивів вселюдської любові.

У 1973 році Самбірщина збагатилася ще одним, неординарним за своїм складом та діяльністю, колективом. Ним став дівочий вокально-інструментальний ансамбль «Лада». Їхньою особливістю стало те, що учасниками були тільки дівчата, які грали на гітарі, духових, ударних, клавішних, струнних інструментах, а також співали.

«Лада» – так назвали свій ансамбль самі дівчата. І коли вони виходять на сцену золотою косі та чорняві, голубоокі та чорноброві, такі різні за характерами, смаками і такі однакові у своїй любові до музики, до прекрасного світу мистецтва, то мимоволі порівнюєш їх із древньокіївськими ладами, які несли у своїх серцях велику любов до нашої української землі, її душевних, мелодійних пісень.

Серед учасників ансамблю – вчителі музичної школи, студенти, учні. Для них участь в художньому колективі не просто захоплення піснями, а самовизначення, утвердження своїх ідеалів.

Засновником і керівником колективу був Борис Трохимович Марченко. Він також і автор багатьох пісень з їхнього репертуару. Творчий шлях ансамблю позначений перемогами в конкурсах, популярністю, активною концертною діяльністю, удосконаленням майстерності.

«Лада» була лауреатом I-го та II-го Всесоюзних фестивалів художньої творчості 1975-1977 років. Ансамблю присвоїли почесне звання «народний». Успішно проходили гастролі «Лад» в Молдавії та Білорусії, творчі поїздки по Вінницькій, Рівненській, Одеській, Херсонській, Донецькій, Дніпропетровській областях. На конкурсі «Юність Полісся-84» колектив було нагороджено спеціальним призом Мінського обкому комсомолу за краще виконання патріотичних пісень.

Самодіяльні художні колективи з Львівщини – часті гості у Польській Народній Республіці. Завжди радо зустрічають українських аматорів у Жешувському, Кросненському, Перемишлянському, Ярославському воєводствах, з якими Львівська область підтримує давні зв'язки.

Як зазначається у журналі «Музика» – «в урочистостях з нагоди Дня відродження Польщі взяв участь самодіяльний народний дівочий вокально-інструментальний ансамбль «Лада» Самбірського районного Будинку культури, виступи якого пройшли з великим успіхом в містах Перемишлі, Пшегорську, Любачові, Заржеці» [4, с. 29].

Протягом своєї творчої діяльності – «Лада» лауреат багатьох фестивалів та конкурсів. Найпродуктивнішим видався 1991 рік, коли колектив переміг на обласному фестивалі «Червона рута», став лауреатом конкурсу Всеукраїнської пісні «Дзвін-91», що проходив у м. Києві, а також – радість перемоги – участь у конкурсі української пісні «Золоті трембіти» у м. Трускавці.

За час свого існування «Лада» оновлювалася, опрацьовувала велику кількість українських народних пісень, змінювала репертуар, поновлювався і склад учасників, а разом з тим вела активну концертну діяльність.

Особливістю колективу було те, що дівчата не лише співали, а й грали на інструментах. Так, у різні періоди своєї діяльності, до складу «Лад» входили такі учасниці: Поліщук Х. (скрипка), Берльфайн Л. (скрипка), Казан Л. (скрипка), Семеніхіна А. (духові інструменти),

Дзюбенко Л. (труба, вокал), Карачевська Л. (духові інструменти), Вороняк С. (гітара), Баюк І. (гітара), Гулівата О. (клавіші), Нестор Л. (клавіші), Кобель А. (ударні, вокал), Мигалик О. (саксофон, вокал), Дигдало Г. (саксофон, вокал), Лучків О. (флейта, труба), Ломницька М. (бас гітара), Татомир Т. (клавіші, вокал), Богун Г. (ритм гітара), Вітрук Н. (клавіші), Лучко Л. (вокал), Побережна Г. (вокал), Гулівата О. (вокал), Карпінська О. (вокал), Пітель Л. (вокал), Пилипів І. (вокал), Кисиличак Л. (вокал).

Незмінним супутником «Лади» була її ведуча, методист районного Будинку культури Оксана Темник. Керівником ансамблю на сьогоднішній день є Любов Кисиличак.

До репертуару колективу входили такі пісні як:

- Слова З. Гнатик, муз. Б. Марченко «Добрий день вам, люди добрі».
- Українська народна пісня «Ой зелене жито».
- Віночок укр. нар. пісень в обр. Б. Марченка «Іванку».
- Слова М. Воньо, муз. О. Сердюк «Вінок з барвінку».
- Слова Б. Монастирський, муз. М. Скорик «Ластівка».
- Слова І. Перчук, муз. І. Богачук «Ти мені заспівай».
- Укр. нар. пісня «Ой ти, річенько».
- Укр. нар. пісня «Їхав стрілець на війноньку».
- Інструментальна п'єса «Прогулянка».
- Слова М. Петренко, муз. М. Скорик «Намалюй мені ніч».
- Слова В. Вратарьов, муз. М. Скорик «Три трембіти».
- В. Вербицький «Весела хвилинка» (інструментальна п'єса).
- Слова В. Хомин, муз. Б. Марченко «Наш Самбір».
- Слова О. Скварко, муз. Б. Марченко «З тобою, земле».
- Укр. нар. пісня «Ой ти місяцю».
- Укр. нар. пісня «Ой там за лісочком».
- Слова Л. Проць, муз. Г. Дигдало «Осінні мрії».
- Слова Б. Стельмах, муз. Б. Марченко «Зелене вино».
- Слова Б. Стельмах, муз. Б. Марченко «Толока».
- Слова Р. Кудлик, муз. Р. Хабаль «В Самборі».
- Укр. нар. пісня «Ой роде наш красний».
- Пісні В. Івасюка «Червона рута», «Водограй», «Пісня буде поміж нас».
- Слова В. Кобець, муз. Б. Марченко «Шевченко наш».
- Слова та музика Т. Петриненко «Україно».
- Слова Б. Стельмах, муз. Б. Янівський «Червона калина».
- Слова і музика О. Сердюк «Чарівний барвінок».
- Слова В. Крищенко, муз. І. Білозір «Ласкаво просимо».
- Слова В. Крищенко, муз. Б. Марченко «Пахне м'ята».
- Слова В. Крищенко, муз. Б. Марченко «Чому так сталося».
- Слова Б. Стельмах, муз. І. Білозір «Пісня про матір».
- Слова Б. Стельмах, муз. І. Білозір «Коханий».

Це ще далеко не весь перелік пісень «Лади». У їхньому творчому доробку українські народні пісні, українська класика, пісні релігійної тематики, українські естрадні пісні, твори сучасних композиторів. Велику частину репертуару колективу складали пісні, автором яких був керівник ансамблю Борис Марченко.

На сьогоднішній день «Лада» переформатувалася у Народний жіночий ансамбль, який активно концертує із сольними програмами містами України: Східниця, Яворів, Старий Самбір, Мостиська. Колектив є учасником етнофестів гостинності між районами в області, фестивалю українсько-польської культури, фестивалю «Лемківська ватра», Кульчиці-фест, а також багатьох інших культурно-мистецьких заходів.

Співає «Лада» і лунуть пісні про наш квітучий край, про щастя, про прекрасну силу кохання, про вірність, про Батьківщину.

Висновки. З огляду на здійснене дослідження варто зазначити, що осмислення самотності і особливостей культурного середовища Самбірщини, неможливе без вивчення

різноманітних сфер соціокультурного простору. У розвитку національної культури велику роль відіграє музичне мистецтво, яке піднімає і окрилює людину, збагачує її духовний світ, допомагає формувати її світоглядні орієнтири і естетичний смак.

Отже, дослідження творчої діяльності вокально-інструментальних колективів м. Самбора у музичному середовищі сучасності необхідні для осмислення музичного життя регіону загалом. Висвітлюючи виконавське мистецтво ансамблів, їхню самобутність та оригінальність, можемо простежити їх вагомий внесок у розвиток та популяризацію української музики на теренах України та зарубіжжя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інтерв'ю Юлії Олач з керівником вокально-інструментального гурту «Кредо» – Орестом Петречком. Самбір, 20.05.2019.
2. Інтерв'ю Юлії Олач з керівником Народного жіночого ансамблю «Лада» – Любов'ю Кисиличак. Самбір, 10.07.2019.
3. Об'єднання «Письменники Бойківщини». Антологія бойківського краю / «Письменники Бойківщини» об'єднання. Дрогобич: КОЛО, 2007. 724 с.
4. Орбіти української музики / Журнал Музика, 1981. №1. С.32.

IMPLICIT SEMANTICS OF SENTENCES AS AN OBJECT OF COGNITIVE LINGUISTICS

Ph.D. **Farida Huseynova**

Azerbaijan state oil and industry university, Azerbaijan

Abstract. *The term “cognitive linguistics” will be used here as a cover term to refer to a number of related theories, such as Cognitive Grammar, Construction Grammar, Conceptual Metaphor Theory, etc. that each have their own specifics, but essentially adhere to the same general cognitive-functional, usage-based perspective on language. One of the basic tenets of these cognitive theories is that language does not constitute a separate innate faculty of mind. Undeniably, human beings have an innate predisposition that allows them to learn language; however, the full articulation of the linguistic system depends on experiential factors and cognitive abilities that are not unique to language. Nor is it necessarily so that grammatical structure, at a very abstract level, is innate and universal. The innate, universal nature of grammar is not an issue that is relevant to the current chapter, but grammar’s interaction with experiential factors and cognitive abilities is at the heart of what “cognitive semantics” is.*

In fact, the term “cognitive semantics” is somewhat misleading, as it may suggest that semantics is a separate module within the linguistic model, next to “cognitive syntax”, “cognitive morphology”, “cognitive pragmatics”, etc. However, cognitive linguistics does not adopt a modular view on language: all structures in language, ranging from morphemes, to words to syntactic patterns, are considered as inherently meaningful and, moreover, as being of the same kind, i.e., symbolic form-meaning pairings, called symbolic units or constructions. More specifically, grammar is defined as a structured inventory of such form-meaning pairs.

Keywords: *cognitive linguistics, semantics, sentence, feature, grammar, structural, informative, meaning*

Cognitive semantics supports the view that, idiomatic constructions, the meaning of compositional structures, such as in polymorphemic words or syntactic structures, is not arbitrary since derivable from the meanings of the parts. Cognitive linguistic practice can be divided into two main areas; cognitive semantics and cognitive (approaches to) grammar. The area known as cognitive semantics is concerned with investigating the relationship between experience, the conceptual system, and the semantic structure encoded by language. Specifically, scholars working in cognitive semantics investigate knowledge representation (conceptual structure), and meaning construction (conceptualization). Cognitive semanticists have employed language as the lens through which these cognitive phenomena can be investigated. Consequently, research in cognitive semantics tends to be interested in modeling the human mind as much as it is concerned with investigating linguistic semantics.

It is cognitive semantics, rather than cognitive approaches to grammar, which bear on the study of pragmatics. Hence, the remainder of this article considers some of the main theories and approaches in this area. Approaches to the study of meaning within cognitive linguistics take an encyclopedic approach to semantics. This contrasts with the received view which holds that meaning can be divided into a dictionary component and an encyclopedic component. According to this view, associated with formal linguistics, it is only the dictionary component that properly constitutes the study of lexical semantics: the branch of semantics concerned with the study of word meaning.

Cognitive semanticists reject the idea that there is a principled distinction between ‘core’ meaning on the one hand, and pragmatic, social or cultural meaning on the other. This means that cognitive semanticists do not make a sharp distinction between semantic and pragmatic knowledge. Knowledge of what words mean and knowledge about how words are used are both types of ‘semantic’ knowledge. Cognitive semanticists do not posit an autonomous mental lexicon which contains semantic knowledge separately from other kinds of (linguistic or non-linguistic) knowledge. It follows that there is no distinction between dictionary knowledge and encyclopedic knowledge: there is only encyclopedic knowledge; there is only encyclopedic knowledge, which subsumes what we might think of as dictionary knowledge.

Within the framework of the anthropocentric paradigm, which changed the object of attention of linguistics from “language in itself” to “speaking man”, several different directions were outlined. One of the leading is cognitive linguistics. Arising in connection with the needs of the development of

new technologies that solve the tasks of creating artificial intelligence, it has developed rapidly and the number of its adherents is growing steadily.

The field of artificial intelligence required the development of machine programs that could teach a machine to understand natural language. It was necessary to consider such processes as translating from one language to another, ways of building a dialogue, question-and-answer unity, etc. The main question was: how is the language used? It was necessary to identify common signs of using the language, in particular, ways to convey meaning.

Thus, in 1960-1970s of the last century, an understanding arose that the intellectual processes of man, which is modeled by artificial intelligence, cannot be reduced, as it initially seemed, to the “universal laws of human thinking”: most of the intellectual problems are solved by man not in a vacuum and not from scratch, but based on existing knowledge. Some of the most important intellectual tasks, in particular pattern recognition and understanding of a natural language text, cannot be solved without reliance on knowledge. For example, a person who does not know the state of affairs in athletics is fundamentally unable to adequately understand the proposal. Jim ran a hundred-meter race in 9.5 seconds. It becomes obvious the need to differentiate the concepts of the meaning of the sentence as a linguistic sign, formed by the linguistic system, and the informative meaning of the sentence created by facts of a non-linguistic nature, moreover, not necessarily observable. Meaning is always correlated with the category of truth/falsity. The information system – in contrast to the system of meanings – includes concepts such as uncertainty, polysemy, metaphor and connotations.

The task was to research methods and means of operating with knowledge: their presentation, storage, retrieval, processing, obtaining from experts and use. Within the framework of anthropomorphism, a direction is being formed that assumes a look at a person as a system of information processing, aimed at analyzing the reasons for the correctness and meaningfulness of sentences in speech, at how a person, using symbols, comprehends the world and himself in the world. In cognitive linguistics, we see a new stage in the study of the complex relationship of language and thinking, the study of the role of man in language and the role of language for man. Cognitive linguistics studies the language as a cognitive mechanism that plays a role in the coding and transformation of information.

Taking the term “cognition” as a key one, the cognitive direction was to distinguish the conceptual content of the term from the lexical semantics of synonymous ways of nominating the mental sphere. Consciousness, cognition, reason, intelligentia have been the subject of reasoning since time immemorial. The main distinguishing feature of the new conceptual apparatus in a new methodology is the study of the connection between thought processes and language. Cognition for cognitive scientists is, first of all, the procedures associated with the acquisition, use, storage, transmission and development of knowledge. And what is especially important: not just the observed actions (i.e. products) are studied, but their mental representations, symbols, strategies and other unobservable processes and human abilities (which give rise to actions). In terms of traditional linguistics, this feature can be described as a focus on the study of the implicit way of representing conceptual categories in a language.

Thus, a comparative analysis of two statements having a superficial structural identity being the appearance of an implicit meaning that differentiates the semantics of these sentences is determined by the inclusion in the process of understanding the substantial aspect of these sentences of a logical inference process:

Waiter, I would like spaghetti with meat-sauce and wine (1)

Waiter, I would like spaghetti with meat-sauce and garlic (2)

In the first phrase, the recipient of the message, comparing two packages: spaghetti with meat sauce exists as a dish (1) and wine exists as a drink (2) – it comes to the conclusion that it is necessary to bring two components of the order: corresponding dish and drink. In the second sentence, the recipient of the message, comparing two parcels: spaghetti with meat sauce exists as a dish (1) and garlic does not exist as a separate dish (2) – it concludes that the order consists of one dish – spaghetti with garlic-meat sauce. The difference in the informative meaning of the compared English sentences is revealed in the Azerbaijani translation.

Thus, if we understand the syntactic structure of the sentence not only as a formal connection between the members of the sentence represented by its model, but also include the general semantics of the sentence formed by its lexical content in the concept of the sentence structure, we can state that the syntactic structure of these sentences is inherently different, and in the volume of the conceptual content of the term proposal model, it is necessary to include the general logical semantics of the proposal members, adjusted by their specific lexical content. The semantics of grammatical (formal) tokens also

influence the formation of informative meaning. The variation of the modal components of the sentence is connected with a change in the informative meaning of the sentence: the first sentence is opposed to all the others in terms of representing the truth/falsity of information in the reference situation:

- (1) He is guilty
- (2) He looks guilty
- (3) He appears guilty
- (4) He seems guilty

From the standpoint of structural syntax (2), (3) and (4), sentences are regular modal implementations of the same structural type (3). From the position of cognitive linguistics, they represent completely different propositions. The second sentence is used in a situation of nominating the appearance of a person (He has the appearance of a guilty person). The third sentence is used in case of reference to some circumstances (when he expresses the answer, he gives the impression of a guilty person, in all other cases – no). The fourth sentence refers to the testimony (For some people, he seems guilty).

In the concept of the structure of the proposal, it is also proposed to include the zero component of the proposal. So, the dependence of the informative meaning of the sentence was discovered on the presence/absence of the circumstances of the time.

- (1) Steve fell in the swimming pool.
- (2) Steve fell in the swimming pool yesterday.
- (3) Last Christmas, Steve fell in the swimming pool.

The absence of a circumstance of time in (example 1) indicates that the memory of the described event is fresh; in other words, information about the event is in the surface memory has the status of active. The presence of non-phrasal stress circumstances of time in the sentence (example 2) signals that the information about the reported event is stored no deeper than the so-called “shallow” memory (its status is at least semi-active). The use of a circumstance of a special type of phrase stress (ascending) indicates that information about the reported event could be extracted from the deep memory, or otherwise, that it could have an inactive status (example 3).

Cognitive linguistics has developed a model of categorization, which has in turn been exploited by functionalist linguists. A classical view of meaning is that the meaning of a word, inflection, or grammatical category must be a single definition that will cover all and only the appropriate uses of the word or category. Cognitive linguists have argued that many words and category meanings can be described in terms of polysemy, that is, distinct but semantically related meanings. For example, the meaning of *over* in *The bird flew over the hill* (path of motion) is distinct from its meaning in *The house is over the hill* (location), but they are related systematically. More specifically, cognitive linguists have suggested that many polysemous categories have one meaning that can be considered central or basic, called the category's prototype. Cognitive and other functionally oriented linguists have argued that many if not all grammatical categories are in fact polysemous, and many of these categories have a semantic/discourse-functional prototype which is found to be valid across languages.

In terms of summarizing cognitive semantics in a number of keywords, some proper candidates would be conceptualization (which entails encyclopedic), construal (the cognitive capacity to conceptualize experience in alternate ways), image schemas (schematic patterns of bodily experience) and prototype-structured categorization. These principles are not restricted to lexical items, but underlie linguistic structures at all levels, ranging from morphemes, lexical items, semi-open idioms, to semantically highly schematic grammatical patterns.

Hence, modern syntactic science in a certain way revises some old positions, linking them with the latest developments in cognitive linguistics. This circumstance, in turn, undoubtedly, should also entail a change in many methodological positions of teaching a foreign language towards even greater integration in the presentation of informative semantics of linguistic facts.

REFERENCES

1. Bazylev V.N. General linguistics. - M., 2007.
2. Demyankov V.Z. Cognitive linguistics as a type of interpretive approach//Questions of linguistics. - 1994. - No. 4.
3. Kubryakova E.S., Demyankov V.Z., Luzina L.G., Pankrats Y.G. A Brief Dictionary of Cognitive Terms. M., 1996.
4. Austin D. Meaning and sensitization //M., 1999.
5. Charnyak Y. Inferences and knowledge//Vol. XII. Applied Linguistics. - M., 1983.
6. Cheif L. L. Data, contrast, certainty, subject, topics and point of view//Vol. XI. Modern syntactic theories in American linguistics. M., 1982

NEW APPROACHES TO TEACHING ENGLISH: METHODS AND TECHNIQUES

PhD, Oksana Labenko,

PhD, Viktoriia Shabunina,

PhD, Olena Sydorenko

Ukraine, Kyiv, Foreign Languages Department for History and Philosophy Faculties,

Institute of Philology,

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Abstract. Different approaches and methods of teaching foreign languages, English in particular, during the period from the XVIIIth century up to the present time have been analyzed in the article. Their strong and weak points have been emphasized. Mention has been made of modern methods and approaches, including interactive methods, gamification in particular. In conclusions the authors have presented their own model of successful teaching process.

Keywords: historical aspect, structural approach, functional approach, communicative method, audio – lingual method, audio – visual method, gamification.

Introduction. Nowadays much attention is paid to teaching languages, English in particular, due to its increasing role as a tool of cultural interaction and mass communication in the world. Globalization has brought about the need in making up a single language understandable by all. And English has become such language. Therefore, there has appeared a great demand in highly qualified specialists, who are able to teach English applying modern methods and techniques and within relatively short periods of time. Thus, new approaches to teaching are emerging, both substituting and amending the old ones, creating a fruitful ground for achieving the ends in this process. The fact that this question is gaining more and more popularity provides with clear explanation why there are so many scholars studying already applied methods and inventing new mechanisms in the process of learning-teaching languages.

Purpose of the research. The main aim of our research is to study historical background of methods and techniques, analyse existing methods and approaches in the context of their application and present our own practical suggestions on how to make teaching English as a second language more productive and successful.

This issue, the issue of teaching foreign languages, in universities and colleges in particular, has been the focus of research of a wide range of scholars around the world for a very long time and still presents a definite interest both for theorists and teachers. Among modern Ukrainian authors mention should be made of S. Nikolayeva, L. Pirozhenko, O. Pometun, V. Shcherba, and others. F. Aronstein, K. Ganshyna, I. Gruzynska, Y. Zhluktenko studied historical aspects of methodology. Speaking about foreign researchers we should name such famous people as R. Callan, Ch. Fries, O. Jespersen, R. Lado, L. McKey, H. Ollendorf, H. Palmer, H. Sweet, M. West, G. Shenker, and a lot of others. Most of them gave names to existing methods.

In order to choose methods and techniques relevant and appropriate in a classroom it is of utmost importance to understand historical background of their origin, development, transformation, and modification. Teaching English as well as any other language or discipline has been evolving ever since its appearance. New methods and techniques have substituted existing ones adding some new trends corresponding to the time being and following the wind of change.

Going back to historical roots of teaching languages it is necessary to mark that for quite a long period of time Latin dominated over other languages. It made a great impact on modern legal English, let alone general aspect of the English language with numerous examples of latinisms. However, vernacular languages, such as, for instance, French, Italian, English, substituted it rather quickly. In order to stop this tendency, in the late 16th century, J. Comenius wrote a textbook on studying Latin. In his book the author presented methods of teaching, different approaches, underlined the importance of visuals in a classroom. J. Comenius is considered the first to outline a basis of how language skills are acquired.

It is a well-known fact that methods, techniques, and approaches are closely related concepts meaning a bit different things. Thus, there distinguished structural, functional and interactive approaches to teaching languages, which, in their turn, lay the foundation for making up new methods.

World and Civil Wars, revolutions, invention of the internet along with social websites have brought about various changes in aims and standards of teaching. Creation of the European Union with its primary goal of free movement of goods, capital and work force stipulated the need in changing teaching methodology directed to communicative approaches. A wave of immigration pushed educators to get ready to face new challenges.

Thus, previously existing methods, such as grammar translation method, for instance, or direct method, were subjected to certain modifications. Up to the XIXth – XXth centuries grammar method played first fiddle on the teaching arena. This method is based on structural approach, according to which language is viewed as a system consisting of structured elements to denote a meaning. It focuses mainly on translating original texts into/from Ukrainian/Russian; it was widely used for quite a long period of time together with direct method based on learning a language by associating meaning directly in English. Both methods were quite popular up to the mid 40s of the XXth century. Many theorists consider this method outdated, even dead. However, we must admit that in its original form it is rarely used in classrooms, sometimes during individual teaching. Nevertheless, it is included into methodology of modern textbooks in combination with other methods based on communicative approach, for instance.

Then came the era of the so-called audio lingualism, when learners listened to and repeated sentence patterns or drills only in English. This method was introduced by Charles Fries and Robert Lado in the middle of the XXth century. It can be seen as the further development of Palmer's method, which was concentrated on learning certain models (words, phrases, sentences, etc.) by heart [4; 6].

According to audio - lingual method it is important that students should learn the language orally and only after that start acquiring reading and writing skills. This order is explained by the views of the founder of this method, Charles Fries. He held that the system of sentence models distinguished a language [4]. At the initial stage of studying grammar knowledge is essential, vocabulary plays a subordinate role. All the material is presented in the model-based form.

These methods are targeted to avoid a serious influence made by native languages. Therefore, it is necessary to introduce structures, that might cause possible difficulties, gradually, step by step.

It is worth noting that this method is still in use despite some of its disadvantages. Students have to repeat certain structures, they do not learn to use their imagination in making up their own speech patterns, they are mostly put into frames of given models.

The most famous proponents of this method are Georgio Shenker, who invented a sandwich method of teaching English, and Robin Callan.

Sandwich method is rather useful and beneficial as it provides with immediate feedback [2]. If students make no or very few mistakes, they are praised at once, even if they do make them, they know their result right after their answer.

Another scholar, Robin Callan, invented his own method in the 1960s, called the Callan Method [3]. It gained popularity very quickly around Europe. It is based on repetition and speed. Teachers speak at a normal speed, of about 220 words a minute. According to R. Callan it is important for learners to understand the language the way it is spoken in the natural environment. And speed is the most important aspect. Thus, students are involved in the process from the very beginning, they are made to think in English as there is no time left for them to translate in their heads. Such lessons stop being boring or uninteresting. However, this method is not efficient for children under 14.

Alongside with this method there was applied a cognitive code approach concentrated on grammar rules, which were deduced and later understood in context.

Another method invented at approximately the same time as audio – lingual method is called audio – visual method. It was designed in France with the aim to teach a foreign language at the first stage. It is supposed that learners will acquire necessary skills of communication in everyday situations applying this method. The name of the method speaks for itself. Like the audio – lingual one, it is focused on listening comprehension and repeating certain models. The information is presented by images on the screen. The role of the teacher is strengthened by presentation of the material in the form of pointing, demonstrating, asking and answering questions. All the patterns are repeated and memorized.

We should mention that students learn rather quickly as they can do both listen to and watch the material introduced, they improve their speaking skills more effectively due to the amount of patterns given.

While there are evident advantages of this method, there are certain disadvantages which can relate to audio lingual method as well. Drills and repetitions can be boring. These methods are narrow – oriented as they do not develop other important skills, such as reading and writing.

In the second half of the XXth century there appeared a communicative method of language teaching as opposed to situational one which had prevailed before. Due to the increasing role of communication among people in the quickly changing world patterns and other models, which were taught and introduced to learners, seemed insufficient, they were torn away from reality. This explains the invention of a new method based on speaking activities, which foster students' unpredictable answers, creative approach to completing different tasks, fluency and cooperation.

One of the most popular activity is a role-play aimed at developing communicative skills in certain situations and settings. Students can be divided into small groups or pairs, which are sometimes more comfortable as the students do not have to speak in front of the class. This activity is included into most modern textbooks.

Another kind of activity is an interview. In pairs students develop their interpersonal skills.

Other activities used in communicative method of teaching include group work, information gap, opinion sharing and others. All of them should be applied at different stages of language teaching. For instance, interview is rather fruitful at the first stages of the process, as the students get prepared to asking and answering questions. Whereas at the higher levels opinion sharing would be more beneficial as it is aimed at spontaneous expression of thoughts and ideas.

Despite a variety of strong points this method has been widely criticized. Some authors claim, that not enough attention is paid to grammar, and because of this students are deprived of the chance to use the language in its full.

In the academic sphere there exists a strong belief that teaching English as a second language should differ from teaching English as an international language. This argument was set forth and proven by McKay in her book «Teaching English as an International Language: Rethinking Goals and Perspectives» [5].

The author clearly distinguishes between two purposes of teaching English: as a second or foreign language and as an international language. She points out that methodology and materials should differ as well. In her opinion, while teaching English as an international language bilingual teachers should be given more freedom in choosing standards they are moving to. Thus, she criticises those who compare non-western cultures with western ones stating that the latter are the model to be followed in teaching.

Lee McKay examines various approaches to teaching English as an international language, communicative one in particular. She underlines that educational process is a creative activity, and a teacher in the classroom is the one to decide which method to choose in this or that situation. At the same time the author notes that teachers should act in accordance with fixed strategies and rules, be aware of appropriate methodology and even be organised in groups with different perspectives and agendas [5, 121].

The abovementioned book covers quite a wide range of topics despite the fact that it is rather short. Therefore, one topic which could be worth examining is the importance of learning English from the very beginning, as first one.

It is a well-known fact that across the world there are different requirements to the level of the English language. Speaking about Ukraine it should be mentioned that 2016 was proclaimed by the President of Ukraine the year of English. It was and still is a must for those who enter universities, both bachelor and master programmes as well as postgraduate ones. Employees, who have a good command of English, although other languages are taken into account, get a 15% pay rise. In 2019 the Ministry of Education of Ukraine developed a concept for learning languages at universities in Ukraine. It provides, inter alia, that first-year students should have at least B1 level of English. Therefore, there are different purposes of teaching-learning English, which circle the methodology and approaches.

Interactive methods of teaching are gaining more and more popularity among teachers today. There have been attempts to describe these methods and provide with certain theoretical basis of teaching applying such methodology. A lot of scholars have studied this issue, among them A. Angelo, K. Crois, A. Shetlar, M. Marwitz, M. Silberman, A. Vangundy, R. Watkins. Summarizing the main objective of these methods we should state that they are designed to attract maximum students' attention and engagement in the process, there is no chance to lose the point as it can often happen during lectures, students are encouraged to participate, there are relevant conditions to create the atmosphere for a fruitful group work.

In 2007 there was published a book by the Ukrainian author O. Pometun «Енциклопедія інтерактивного навчання» (Encyclopedia of interactive teaching) [1], the main task of which was to

show various models of interactive teaching and give their definitions. The author examined, analysed and laid down her arguments and recommendations on a number of interactive methods of teaching along with all possible and existing models, and presented sample lesson plans. A very interesting and new aspect was introduced in the book, such as systematization and classification of interactive methods. As O. Pometun states that due to constant development and modification of approaches to teaching this part of the book seemed rather complicated and hard, and after practical experiments she based her model of classification on existing stages in educational process: motivation, new skills acquisition, forming students' relation towards the process, generalization and systematization of skills, etc. The author gave some practical recommendations to all teachers on how to apply interactive methods and get the most of them.

Today, gamification, the term widely used in classrooms, is gaining more and more popularity. It has been invented to make lessons more interesting and effective by video game design using different elements of the game.

Research results. While examining various approaches to teaching English worldwide and in Ukraine, it has been found that teachers tend to use modern methodology in order to obtain better results. At the same time it is worth noting that in choosing this or that method, approach or technique the teacher is guided, first of all, by the purposes and tasks set by the audience of learners. Such factors as age and occupation play a very important role in defining the necessary tool. Therefore, the whole scope of existing methodology comes in handy.

Conclusions. Summing up everything that has been mentioned and described above it should be noted that all the methods and approaches to language teaching can and should be applied in contemporary educational process. In our opinion, it is for the teacher/instructor to choose this or that methodological instrument in order to achieve the main goal. We believe that the combination of methods and approaches with relevant account of the audience taught and their purposes can bring bright results and lead to success in teaching.

REFERENCES

1. Пометун О. «Енциклопедія інтерактивного навчання» / О. Пометун. – Київ, 2007. – 142 с.
2. Adler, Ronald Cengage Learning / R. Adler, R. Proctor II. – Wadsworth, Boston, 2014 p. - 304 pp.
3. The Callan method / інтернет ресурс: <https://www.callan.co.uk/the-callan-method/for-teachers/>
4. Knapp, Karlfried Handbook of foreign language communication and learning / K. Knapp, B. Seidlhofer, H. G. Widdowson. - Walter de Gruyter, 2009. - 730 pp.
5. McKay, Sandra Lee Teaching English as an International Language: Rethinking Goals and Perspectives / S. L. McKay. – NY: Oxford University Press, 2002. – Pp. VI + 150.
6. The Palmer method of business writing / інтернет ресурс: <http://palmermethod.com/some-palmer-method-facts/>

USE THE PHYSIOGNOMY IN THE DEFINITION OF PSYCHOLOGICAL TYPE OF HUMAN

Shynkarenko N. O., Alfred Nobel University, student, Ukraine, Dnipro

Abstract. Researching the impact of physique and face on personality for 3 years, it was got 100 responses with the matching rate in 95%, which provides an additional tool for working with communication between people and facilitates and eliminates errors in understanding.

It is important to remember the correctness and accuracy of the proportion of the face and body when it comes to photos. This skill is useful in working with people.

There is also a connection between words that cause certain emotional experiences and attitudes, and these words can be determined by the physique.

This, we concluded, every human is unique and has own structure of interaction between people and this structure can be read by face and physique.

Keywords: Hence, Software, Ancestors, Arose, Assumed, Circumstances, Undoubtedly, Endorsing, Inflammation, Puffiness, Sclera, Peritonsillar, Cowardice, Impudence, Replenishing.

We believe that starting with Generation Z, Face ID utilization is becoming the norm. Generation Z representatives use the laptops, VR- and 3D-reality actively. More and more a term “Generation Z” is considered as a synonym of “digital human”. These people book tickets for vacation abroad via smartphones, use mobile apps for calling taxi, communicate through social networks, and they almost do not use usual mobile connection, only to call their parents and grandparents.

Hence, they really need easy-to-use technologies for everyday life. The fingerprint-technology has been replaced by more modern technology Face ID not because the fingerprint is safe not enough, but because that before the collection of Big Data through reading people’s faces, some groups of modern software developers was interested in the opportunity to identify the connection between human’s behavior and features of the face.

For this reason, it could be said that new push in physiognomy was made not by psychologists, but by programmers.

For example, physiognomy is actively used in the banking sector, and it could be seen exciting results of this. Computer software is able to forecast in lending for clients basing on photos of clients and client history. These forecasts matched with reality on 90%. D. Dubilet, the representative of “Monobank” proved these results. So, we consider this as a good example of physiognomy application. The face reflects the picture of the psychological well-being of a human.

One of the first who started to study or track the patterns and changes on the human faces is Pythagoras (570-490 BC). He selected own students according to the marks on their faces, which indicate the ability to study. From our point of view, this fact is interesting and requires further researches.

In ancient times our ancestors believed that the strong male has very developed musculature and jaw, that suggests he would able to demonstrate his power when facing the enemy or stranger, e.g. fangs. Physiologists think that it is a future smile.

From the physiological point of view, a smile can be described as an activity of face muscles, as a result of which the lips are stretched. Smile arose for animals as a signal to decrease tension in interactions between representatives of the same species. For this reason, it could be assumed, for the first time smile arose for human beings under similar circumstances, and during the evolution process function of smile was changed or expanded. Checarelli identified 18 types of smile according to their functional-semantic orientation. Along with this, types of smiles in left column, undoubtedly, have the nature of smiles, whereas the nature of smiles in the right column is, according to F. Cecarelli, controversial [4]:

smile-greeting	ironic smile
smile-apology	skeptical smile
modest smile	bitter smile
smile-agility	melancholic smile
cheerful smile	arrogant smile
endorsing smile	
smile-collusion	
smile-discharge	
driving smile	

angry smile
nervous smile
fake smile
happy smile

One more contribution in development of physiognomic was made by Hippocrates (460-377 BC). He used own data diagnosing the human. He said that it was possible to know about health and temper, it was only necessary to study the face in details.

(The face of a person with respiratory diseases:

- the face of human with pneumonia (facies pneumonica) is characterized with a unilateral flush on the side of inflammation (due to reflex expansion of blood vessels), a small puffiness of the face with senile expression, with a runny cough (due to soreness) grimace, with "play" wings, often with herpes blisters on the lips;
- the face of human with tuberculosis (facies febrilis) is thin, pale, with a bright blush on cheeks and with wide-open shiny ("burning") eyes, often with a bluish tint of the sclera, with a half-open mouth, dry lips and an excited facial expression;
- the face of asthmatic (facies asthmatica) is pale with a cyanotic color of the lips, the tip of the nose and auricles; expression of general tension and desire to breathe more air; observed with an attack of bronchial asthma;
- the face of human with a peritonsillar abscess is tense, timid facial expression, painful grimaces when swallowing, head tilted to one side;
- the face of human with the disease of adenoids (facies adenoidea) is characterized with an open or half-open mouth, a slightly sagging lower lip, buccal eye (due to congestion in the nasopharynx in the chronic course of the disease); is more often observed in children.) [3]

Aristotle studied more detailed and described character features basing on facial features and shape of skull (384-322 BC). Also, he pointed out on special characteristics of some of ethnos.

(Aristotle and his followers made several signs by which it was possible to determine how the appearance reflects the spirit of a person. Greeks believed that soft hair indicates cowardice, and coarse hair – courage. A sign of impudence, as noted in the treatise, is undoubtedly bright, wide-open eyes with heavy, slightly inflamed eyelids, and a wide nose indicates a lazy character, like in cattle. Owners of sensual fleshy lips were a little luckier. According to philosophers, they are just fools, "like donkeys," while thin lips are a sign of pride like lions have.) [1]

It should also be mentioned Ibn Sina ili Avicenna, a Persian doctor (980-1037) who diagnosed patients after examining their face. He wrote: "I started studying medicine, replenishing reading patient observations, which taught me many treatment methods that cannot be found in books". [2]

It is a well-known saying of Cicero: "The face is the mirror of the soul".

One more example: Aristotle's pupil, Alexander the Great (356-323 BC), selected his warriors using physiognomic data. He launched lions into the hall where the recruits were. And if the warrior's face turned red at the moment of danger, this was considered a good sign and this warrior is able to think critically in an unexpected situation. Pale was considered unsuitable for an extreme situation.

(Carmen Levefer from the Northumbria University says that the biological characteristics of the body - genes and the level of hormones - affect the formation of our appearance during growth, and the same mechanisms also form our character. The scientist found that the bone structure of the face - whether it is relatively short and wide, or long and narrow - depends on the level of testosterone. The higher it is, the wider the person's face is, as a rule, with large cheekbones, and the character is more assertive and aggressive) [1].

We think physiognomy is one more instrument for psychic human behavior analysis. It is an opportunity to explain scientifically and logically what some people feel and perceive at the subconscious level. Moreover, it is one more tool for self-knowledge and knowledge of those with whom we communicate every day. The physiognomy is the future because it is impossible to hide the face. The success of a person depends on the ability to recognize the difference of other people and the ability to contact with various psychological types.

REFERENCES

1. Electronic resource: https://www.bbc.com/ukrainian/vert_fut/2015/11/151118_vert_fut_what_the_face_betrays_about_you_vp
2. Electronic resource: <http://www.ukrcenter.com/Література/58680/Авіценна/Біографія>
3. Electronic resource: <https://helpiks.org/6-85220.html>
4. Electronic resource: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1574>
5. Electronic resource: https://ru.wikipedia.org/wiki/Поколение_Z

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЛАТИНСЬКОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ

к. ф. н. *Аноненко І. М.*

Україна, м. Дніпро

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

Abstract. The article deals with the basic update methods of the higher medical education in Ukraine. The present education of the special competence in Latin language teaching and medical pharmacological terms, in particular, for foreign students. The competent approach is coming true at the Latin language classes. In this case the students gain new knowledge and on its basis get their own attainments and experience. The teacher helps this competence to appear and supports ability to study, besides he also helps the students to communicate in the society and to find necessary information and to be ready to use it and present in practice.

Keywords: competence, attainments, abilities, Latin language, pharmacological terms, lexis.

Вступ. Модернізація української освіти висуває нові вимоги до системи вищої медичної освіти. Суспільству потрібні освічені лікарі, здатні приймати відповідальні рішення з урахуванням можливих наслідків. Сьогодення вимагає мобільних, конструктивних фахівців, які володіють розвиненим почуттям відповідальності за долю людей та країни. Все це стало передумовою для вагомих трансформаційних процесів, які відбуваються у вітчизняній освітній галузі. На сучасному етапі модернізації освіти здійснюється методологічна перебудова навчального процесу вищої школи, спрямована на особистісний розвиток студентів, формування в них ключових та предметних компетентностей. Таким чином, особистісно-орієнтоване навчання та виховання трансформуються у компетентнісний підхід. Теорія компетентнісного підходу в освіті представлена в працях зарубіжних учених Р. Бадера, Д. Мертенса, Б. Оскарсона, А. Шелтена. Українські ж перспективи компетентнісного підходу в сучасній освіті досліджували І. Бех, Н. Бібік, Л. Ващенко, І. Єрмаков, Л. Коваль, О. Локшина, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко та інші [1, 2].

Вивчення латинської мови має принципове значення для загальнокультурного розвитку іноземних студентів, для їх подальшого успішного оволодіння медичною професією. Засобами міжпредметного та предметного змісту формуються й компетентності¹ при викладанні дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» іноземним студентам, зокрема: пізнавальні; ціннісно-сміслові; соціальні; загальнокультурні; комунікативні; моральні; інформаційні; автономізаційні; здоров'язбережувальні; спеціальні (фахові) компетентності. Компетентнісний підхід на практичних заняттях з латинської мови іноземним студентам реалізується за умови поєднання викладачем різних компетентностей та міжпредметних зв'язків (анатомія, гістологія, біологія, хімія, фармакологія) з мотивацією іноземних студентів до саморозвитку, активної діяльності, сприйняття навчального матеріалу.

Результати дослідження. Які ж методи та технології можна використовувати при компетентнісно орієнтованому підході вивчення латинської мови в умовах сучасного навчання іноземних студентів? Цей принцип передбачає широке застосування інтерактивних методів навчання, усне опитування, роботу зі схемами, таблицями, підручниками, міні-підручниками, експрес-зошитами, демонстрацію презентацій, проєктів.

Інтерактивні методи мають конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент-іноземець відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Студенти вчаться працювати в колективі, самостійно шукати відповіді на запитання, аргументувати їх та відстоювати свої думки.

Для формування комунікативних умінь іноземців використовують такі види робіт як складання конспектів і словничків, написання тез, участь у олімпіадах, конкурсах, оформлення презентацій та доповідей. Доречними на заняттях є застосування таких інтерактивних прийомів

¹ Компетенція (лат. *competentia* – «коло питань») – це сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для конкретної роботи; здатність і готовність ефективно застосовувати знання на практиці, у конкретній ситуації [2].

та методів як бліц-опитування по ланцюжку і «знайди помилку» [3]. Форми навчання можуть бути різними: парна, групова, індивідуальна, колективна. Саме такі форми організації пізнавальної діяльності створюють комфортні умови навчання та дозволяють забезпечити кожному студентові якісні продуктивні дії, спрямовані на вдосконалення знань, умінь, навичок.

Вивчення фармацевтичної термінології в курсі латинської мови – це оволодіння новим мовним матеріалом з великою кількістю лексичних одиниць. У студентів-іноземців, які навчаються як російською, так і англійською мовами, як правило, відсутнє асоціативне уявлення про цей предмет. Лексика фармації представляє особливий інтерес у зв'язку з тим, що в ній яскраво й наочно проявляється саме пізнавальна й комунікативна компетенції, а також взаємодія факторів лінгвістичного й екстралінгвістичного характеру. Тому тут необхідно згадати про принципи використання наочного методу на заняттях. Засоби зорової наочності (в цьому випадку, таблиці і плакати) допомагають вирішити такі завдання, як мобілізація активності студентів; збільшення можливості мимовільного запам'ятовування матеріалу; розширення обсягу засвоюваного матеріалу і його систематизація.

Наприклад, використання подібних таблиць:

Таблиця 1. Тверді лікарські форми (Formae medicamentorum durae):

№	Латинська мова	Українська мова	Ілюстрація (візуалізація)
1.	pulvis, eris m	порошок	
2.	tabuletta, ae f	таблетка	
3.	tabuletta obducta	таблетка, вкрита оболонкою	
4.	dragée (не відм.)	драже	
5.	granulum, i n	гранула	

Продовження таблиці 1.

1	2	3	4
6.	pilula, ae f	пілюля	
7.	capsula, ae f	капсула	
8.	membranula ophthalmica seu lamella ophthalmica	очна плівка	
9.	suppositorium, i n	свічка лікарська, супозиторій	
10.	species, ei f	збір	

На заняттях з вивчення фармацевтичної термінології у студентів формується й реалізується комунікаційна компетенція – це можливість працювати в групі. Тоді в якості наочного приладдя інколи використовуються не тільки таблиці, а й самі лікарські препарати, щоб іноземні студенти змогли не просто побачити, а й роздивитись ліки. Таким чином, студенти показують набуті попередні знання, навички роботи з підручником, з конспектом, оцінюючи власну навчально-пізнавальну діяльність, здатність допомогти іншим, визначають свої переваги й недоліки та ін.

Одним з допоміжних факторів вивчення фармацевтичної термінології є похід з екскурсією до діючої аптеки, де студентам також пояснюють для чого потрібно виписувати рецепти саме латиною, розтлумачують нові положення українських законів, показують заповнені рецептурні бланки для різних типів ліків: за державною програмою «Доступні ліки», препаратів списку «А» і тому под., попереджують про нововведення в Україні щодо рецептів. Студентам надається можливість й відвідати аптечну лабораторію та ознайомитись з виготовленням порошків, бальзамів, мазей тощо.

Висновки. Всі ці методи і принципи зумовлюють застосування більш якісних стратегій у навчанні майбутніх кваліфікованих фахівців-медиків, практичних засобів подання матеріалу (з опорою на візуальну пам'ять), забезпечуючи високий рівень пізнавальної компетенції, комунікативної, інформативної, ціннісно-сміслової та інших.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богосвятська А.І Методика компетентнісного викладання на уроках літератури / А. І. Богосвятська // Зарубіжна література в школах України. – 2012. - №7-8. – С. 56-63.
2. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. - №2.
3. Апоненко І.М. Особливості компетентнісного підходу до викладання латинської мови студентам медичних ВНЗ / І. М. Апоненко // Новітні чинники впливу на формування особистості фахівців системи охорони здоров'я: матеріали XVIII міжн.наук.-практ. Конференції, Київ, 21 березня 2018р. – К.: КМУ, 2018. – С. 14-15.
4. Апоненко І.М. Трудности в изучении фармакологической терминологии иностранными студентами // Актуальні проблеми навчання іноземних студентів: матеріали міжвузівської науково-практичної конференції. – Дніпро, 2018. – С. 6-8.

СИСТЕМА АКсіОЛОгіЧНИХ КОНСТАНТ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНІЧНІЙ КУЛЬТУРІ

Павлова А. К., канд. філол. н., доцент,

Україна, м. Ірпінь,

ННІ гуманітарних наук, Університет державної фіскальної служби України

Abstract. *The article is devoted to finding out axiological constants in the ethnoculture of Ukrainians, in particular in the epic song-chronicle. By exploring the turns of life and the circumstances of the tragic death of others, the author and the audience open up new and new problems and, at the same time, a valuable sense. Even a person who does not aim for something special, is constantly working on the discovery of values, constantly solves certain moral problems for themselves. As a result of the textual perception of the song-chronicle, not only the ordinary re-evaluation of values, but also the more complicated process – the re-evaluation of life. The essence of values is proved in timeless, even extra-historical way.*

Keywords: *song-chronicle, narration, fragmentation, values, moral problems, art of the tragic, system of codes.*

Вступ. Співанки-хроніки як особливий жанр українського фольклору створювалися на певний випадок, і тому їхні образи втрачають характер значних типових узагальнень. Особлива увага авторів-виконавців приділена окремим фактам, стану героя, його почуттям в моменти, які надають творам характеру своєрідної кореспонденції. У фактичній достовірності – цінність і причина популярності епічних хронікальних пісень.

Моральні цінності – основа концепції співанки-хроніки. Філософ Г. Ріккерт визнає не лише поняття «чистої цінності», а й поцінованого поняття активно діючого суб'єкта. Дослідник зазначає, що «фактично будь-яке тлумачення обертається у сфері цінностей. Ми повинні розшифрувати зміст суб'єкта та його оцінок у науковому, художньому, соціальному та релігійному житті під кутом зору цінностей, дбайливо обминаючи будь-яке суб'єктивуюче поняття дійсності» (Rickert, 1998).

Досліджуючи перипетії життя й обставини трагічної смерті інших людей, автор та аудиторія відкривають усе нові й нові проблеми й, водночас, ціннісне почуття. Навіть людина, яка не ставить за мету щось особливе, безперервно працює над відкриттям цінностей, постійно вирішує для себе ті чи інші моральні проблеми. У результаті текстуального сприйняття співанки-хроніки відбувається не звичайна переоцінка цінностей, а й більш складний процес – переоцінка життя. Сутність цінностей виявляється позачасово, навіть позаісторично.

Результати дослідження. Інтрига смерті полягає в одночасі жаху і обману, розкривається то в образі надії, то поразки. У співанці-хроніці наявний етичний парадокс: смерть існує, але водночас її не повинно бути. Людина не може сприйняти смерть як таку, вбачаючи в ній неправду і моральне беззаконня – у цьому трагічна сутність людини. Але смерть – це ще величезне моральне випробування для людини: вона не може бажати безсмертя, усвідомлюючи в ньому порожнечу та абсурдність.

Жанровий розгляд основних складових співанки-хроніки дає змогу виділити безпосередній вплив ментальності на вияв поведінки конкретних героїв. М. Фуко у дослідженні «Археологія знання» зазначав, що традиція – це конституювання реальності, буденна символізація моделей соціально-культурного порядку і сукупність кодів, що окреслюють його межі. В межах своєї методологічної концепції історичного дискурсу науковець наголошував на важливості ментальних культурних традицій, що надають можливість осмислення розсіювання історії в єдиній уніфікованій формі, виділення нового на основі незмінного, пояснення новизни оригінальністю, генієм або довільним вибором індивідуальності (Foucault, 2003).

В основі співанки-хроніки особливо важливі події з життя людей, їхні духовні запити, індивідуальні риси особистості, вияви поведінки. За твердженням філософів, увесь навколишній життєвий світ, який включає в себе і рядові, і всезагальні характеристики буття – це те, що належить індивіду. Винятковий випадок часто лежить в основі сюжету співанки-хроніки, де зображено життя особистості не просто у відведений проміжок часу, а ще й унікальним чином зібрану в себе життєву реальність, в якій вона розкривається.

У співанці-хроніці значною мірою сутність життя виражається сутністю життєвих образів. Аналізуючи феномен життя, Г. Гегель визначав його як напружене протиріччя між родовою всезагальністю та індивідуальною безпосередністю, які вирішуються у феномені духовного (Hegel, 1974).

Смерть, її сутність – у центрі хронікальної пісні, особливий акцент якої спрямований на зображення трагічних випадків, що є результатом раптового нищення гармонії у сім'ї або колективі. Вся увага автора-виконавця сконцентрована на описах найнапруженіших моментів – напередодні і в годину смерті, під час похорону.

Самобутні за обсягом та композицією співанки тривалий час називали у фаховій літературі «поетичними оповіданнями». Так назвав В. Шухевич один із розділів видання «Гуцульщина» (1902) (Shukhevich, 1902). Румунські дослідники означають подібні твори «*jurnale orale*» – усними газетами (Day, 1972).

Однією зі специфічних особливостей пісень-хронік є фактографічність, оскільки ці твори – безсмертні документи, засіб інформації, агітації, своєрідні коментарі важливих політичних подій в Україні. Автор-виконавець хронікальної співанки достовірно, деталізовано відтворюючи певну, конкретну, незвичайну, переважно трагічну подію, хоче оповістити громаду і робить це так, ніби він був свідком або учасником. Своєрідність текстів цього жанру полягає у приналежності до авторських творів людей, які емоційно, образно промовляли до слухачів певної аудиторії їх рідною мовою, майстерно використовуючи фольклорну традицію етносу. Однак, творячи, автори-виконавці часто не вмів ні читати, ні писати.

В орієнтації традицій на поезику вибір також падає на найбільш «реалістичні» підходи відтворення подій, думок, настроїв. Так, Ф. Колесса, аналізуючи хронікальні пісні, дійшов висновку про давнє користування творцями виробленим коломийковим поетичним стилем для «надто реалістичного» відображення певної події «прозовою, непоетичною мовою, небагатою на образний вислів» (Kolessa, 1970). Розглянувши тексти співанок-хронік, ми помічаємо цю закономірність і переконуємося у спрямуванні зусиль авторів співанок на найдетальніше відтворення події, коли епічні компоненти переважають над ліричними. Хоча, як бачимо, у багатьох співанках елемент ліричності дуже сильний. Вірогідно, що духовні запити народу потребують в однаковій мірі як епічні за своїм характером теми, так і ліричні, особливо ті частини твору, де йдеться про шлюбні взаємини і кохання:

– А сідай ти, дівчинонько, зблизька коло мене,
Та признайси мені вірно, чи ти любиш мене?
Я про тебе все думаю від рання до рання,
Про любов тебе питаю, про вірне кохання.
Зозулечка заковала тамки за лозами,
Про любов тебе питаю, чи вірна між нами? (Day, 1972).

У таких випадках співанки-хроніки наближаються за своїми особливостями до баладних пісень і дум. Подібність між думами та епічними піснями визначається в традиційних зачинах і фіналах, у використанні дієслівних форм, різного роду повторях, наявності речитативності та факту імпровізації. За змістом епічні співанки, безумовно, пов'язані з реалістичними тенденціями у зображенні фактів життя, а баладному жанру властиве дещо виняткове, навіть фантастичне, з послабленням реалістичних мотивів. Втім, мистецтво трагічного представлене у співанках-хроніках особливим чином: образне відтворення конкретної трагічної події, часто випадкової, ніж неминучої, і є основною метою співанки-хроніки.

Психологи стверджують, що, чим несподіваніша, незбагненніша трагічна подія, тим більше емоційне потрясіння переживає людина чи група людей. Факт трагедії виводить із рівноваги, порушує душевну гармонію, породжує страх, іноді зневагу, жагу помсти, розчарування. Співанки-хроніки мають особливий психологічний ґрунт – загострену реакцію на страждання інших, жаль за ними, розпач. «Силою загального правила психічного <...> людина ззовні переймає найлегше і перетравлює тільки те, до чого підготовлена вихованням, суспільним становищем, ступенем освіти і т. ін.» (Franko, 1955).

Найчисельнішим і найяскравішим серед співанок-хронік про трагічні події і випадки буденного життя є цикл родинно-побутових новин. В академічному виданні «Співанки-хроніки. Новини» О. Дей виділив їх в окрему групу – «Родинні драми», де визначає основні мотиви: 1) вбивство за намовою, за зраду тощо; 2) ревності та помста; 3) відчай нещасливо

закоханих; 4) нещасливі випадки, смертельна хвороба; 5) кривава помста ворогів (Day, 1972). Звичайно, елементи трагічного є і в інших жанрах фольклору. Насамперед, трагічне з усією силою розкривається у баладі. В казках, наприклад, такі елементи вводяться для контрастного зіставлення добра і зла, що завжди завершується перемогою добра і торжеством героя, який зміг здолати багато перешкод. У баладі, зазвичай, перемагає зло, але персонажі, які гинуть в кінці твору, отримують моральну перемогу. Мистецтво трагічного в баладі виявляється у майстерності творців побачити трагічне в житті та передати його в поетичній узагальненій формі із великою емоційною напругою:

Серед села, серед села
Стала се новина:
Счарувала Парасина
Вдовиного сина.
Та як ёго счарувала,
Головка боліла;
А як мати то изріла,
Віт разу умліла.
– «Ци ти, синку, з коня упав,
Ци ти, синку, вбив се?
Ци ти, синку, в Парасини
Чарів поживив се (Lonachevsky, 1875).

Якщо у повсякденному житті вважається природною смерть літньої людини, то вражає неприродна смерть людини, повної сил та енергії – смерть близької людини викликає страждання. У згаданій баладі гине людина у розквіті сил і туга матері безмежна. Помічаємо, що навіть зачин балади схожий до пісні-хроніки: в центрі твору – отруєння парубка через ревності. Однак, на відміну від балади, у хронікальній пісні трагедія постає як факт. Автор-виконавець детально описує подію, вказуючи географічні назви та достовірні імена:

Кус мені зозуленька та й буде кувати,
А я хочу Бабинчуку співанку співати.
У неділю дуже рано сонечко сходило,
А Бабинчук молоденький заводив машину.
Та зібрав він у кабінку усю дітворію
Та й поїхав забирати сестру Одокію (Day, 1972).

На відміну від балади, співанка-хроніка відзначається і своєю хронікальністю, коли події зображено у певному хронологічному порядку, почасти із точною датою:

Чи ви чули, люди добрі, в сорок першій році,
Як кувала зозуличка в зеленій толоці.
Чи ви чули, чи не чули, як вона кувала,
Як Німеччина з Росії войну зачинала (Day, 1972).

Однак не все трагічне, що схвилювало нас у житті, може стати об'єктом зображення балади. Наприклад, випадкова загибель людини, що також описана у співанці-хроніці, не може бути в центрі сюжету баладної пісні. Хронікальна пісня зображує трагічні випадки у побуті, на виробництві, під час різних обставин:

Ув суботу пополудні юкса віддавали.
А то й усі ворохтяни на вози сідали,
А як вони посідали, а Василь лишився,
То він кричить і фівкає, а щоби імився.
А ловчився Василочок на тоту машину,
Руков, ногов проминув, головов – на шину,
Личко їму розідерло, в'єзи укрутило (Day, 1972).

Балади та співанки-хроніки об'єднує винятковість, незвичайність сюжету, подібність деяких композиційних елементів. Однак зміст балади типізований, узагальнений, а хроніка містить описи подробиць каліцтва, хвороби, огляду лікарем, смерті, сцени суду, похорону і т.д. Основна мета хроніки – все ж таки інформаційна, а в баладі на перший план виступає психологічна функція. О. Дей вважає, «щоб співанка-хроніка переросла в баладу, вона мусить в процесі побутування звільнитися від ваги конкретного факту, що дав їй життя, набути

сильнішої емоційності, ліричності, настроєвості, перетворитися зі звичайної поетичної фіксації життєвої події в роздум над нею, своєрідне етичне узагальнення її» (Day, 1972).

Складові частини співанки-хроніки споріднені із голосіннями, головний зміст яких – висловлення ніжних почуттів до загиблої людини, передбачення тяжкої долі родини, яка залишилась. В похоронних голосіннях оплакували, насамперед, втрату годувальника, яка могла призвести до злиднів: «Чоловіче мій! Куди ж ти убираєшся, куди ти віддаляєшся? Та як мені чужим людям годити? Та я ж над чужим ділечком назневажалась, та я ж по чужим людям наспотикалась. Та я чуже зроблю не так, та я словечко скажу не влад. Моє ділечко перероблять, моє словечко перемовлять... Та я пізно лягаю та рано встаю, все чуже ділечко роблю» (Sventitsky, 1912).

Як відомо, авторами голосінь, які займають центральну позицію між розмовним текстом та піснею, були жінки. Співанки-хроніки за більшістю своїх сюжетів є відображенням трагічних та драматичних випадків, при відтворенні яких використано й елементи голосінь. Велика кількість хронік сповнена притаманного голосінням емоційного сприйняття трагічної події. У цьому можна помітити своєрідну спорідненість між думами, голосіннями та співанками-хроніками. Наведемо для прикладу уривок з пісні «Про Юрину Марічку»:

– Прости, татку, прости, мамка, прости, вся родина,
Її була така доля і тяжка хвилина.
Як Марічку молоденьку у село узіли,
То трембіти по дорозі сумненько трубили.
Взяли тіло ой на плечі, пішли пару кроків,
Вона прожила на цім світі лиш сімнадцять років.
Сімнадцять рік вона прожила, лиш ще було жити,
Вона пішла з цього світа в сиру землю гнити.
Як принесли тіло в село, то люди плакали,
Комісія вище церкви похорон спирала (Day, 1972).

За свідченням І. Свенцицького, устрій голосінь цілком відповідає речитативу у повільному темпі, що є одним із підтверджень належності голосінь до пісенно-поетичної частини фольклору. Ритм голосінь пов'язує окремі фрази в нерівномірно-ритмічну строфу. Злиття постійних епітетів – солодка, золоті, дорога – утворює своєрідну поетичну картину. Трапляються випадки будови голосінь на материнській основі, з переважанням епічного мотиву. Наприклад, голосіння за сусідкою: «Моя й сусідо, моя й голубочко! То я з тобою ні билась, ні лаялась. Куди ж ти вибираєшся, куди ж ти виряджаєшся? Та на кого ти своїх дітей кидаєш?» (Sventitsky, 1912). Аналогію з подібними голосіннями можна помітити, розглянувши тексти співанок-хронік:

– Устань, устань, мій синочку, зо мнов говорити.
Устань, устань, мій синочку, щось такий сумненький?
Чи не з тобов посварився батько твій рідненький?
Ой плаче стара мати, білі ручки ломить,
Що уже їй кусник хліба ніхто не заробить (Sventitsky, 1912).

У голосіннях використовується протиставлення похорону і весілля: «Моє дитятко, моє миле! Я ж думала, що діждуся весілля твого, аж я ховаю тебе. Я ж думала, що буду на твоїм весіллі співати, аж мені довелося по тобі тужити» (Sventitsky, 1912). Виходячи зі змісту, голосіння певною мірою уподібнюють образи: батько – хазяїн, годувальник, мати – вихователька, берегиня роду, син – надія сім'ї на майбутнє, дочка – окраса родини. Подібні аналогії можна віднайти і в співанках-хроніках:

Сидить мамка край віконця, уже біла днинка:
Ба, де ми ся забарила моя Василюк?
Але прийшли сусідоньки, на ганочку стали
Та сумную новиночку Бронтерці сказали.
Заломила мамка руки, на лавичку впала:
Доне моя Василюк, уже-м тя віддала!
Закувала зозулечка на хаті на латі,
Та умерла Василюк в Боркановій хаті (Day, 1972).

Як бачимо, і від голосінь співанку-хроніку відрізняє фрагментарність, деталізація подій, наявність точних географічних назв, імен та прізвищ людей. На межі входження твору в

семіотичний простір текст співанки-хроніки немовби отримує додатковий змістовий вимір. Глибше занурення у цей простір неодмінно пов'язано з подальшими трансформаціями. Взаємодія «автор – аудиторія» у розкритті поняття трагічного передбачає не лише розуміння суті описуваної події, але ще й різноманітність системи кодів, що створює для співанки-хроніки цілу структуру можливих інтерпретацій, відкритих для слухача як можливість нових тлумачень тексту.

У співанці-хроніці мистецтво трагічного виявляється у прагненні до духовного очищення, усвідомленні важливих закономірностей та цінностей людського життя. Слушним із цього приводу є міркування російського дослідника Ю. Лотмана: «„Сучасність” спрямована в майбутнє. „Традиція” виступає завжди як система текстів, які зберігаються в пам'яті цієї культури, або субкультури, або особистості. Вона завжди реалізована на деякий конкретний випадок, що розглядається як прецедент, норма, правило. Тому „традиція” піддається більш широкому інтерпретаціям, ніж „сучасність”» (Lotman, 1996).

Емоційно-естетичний вплив трагічного у співанці-хроніці посилює поєднання епічності й драматизму. Важливе значення у розкритті трагічного має мистецтво розвитку сюжетної дії. Так, як і в баладі, розгортання сюжету сконцентроване на одній найвагомішій події, у хронікальній пісні дія сповільнюється деталізованими описами, що посилює емоційну напругу слухача:

Чи ви чули, люде добрі, таку новиночку,
Що изътили Кулимнюки тоту Ириночку?
А йик они изтинали, она сї просила:
Не стинай мьи, Олексочку, малом з тобов жила!
Буду тебе бити, бити, бити та рубати,
Буду твої чорні очи на ніж вибирати.
Ой братчіку, Михайлочку, дай-ко в село знати,
А най вийде старий попик мене сповідати! (Shukhevich, 1902).

У наведеній хронікальній пісні нарація спрямована до підготовленої аудиторії. Тут ідеться про конкретний життєвий випадок – убивство братами-Кулимнюками дівчини Ірини, рідні якої присяглися помститися. Мати Кулимнюків заплатила гайдукам, аби не заподіяли смерті її синам. Фінал співанки безпосередньо вказує на автора – Крамареву Анну. Записана співанка від Олениці Рібенчучки із Криворівні. Є можливість припускати, що трагедія сталася у Кутах, оскільки автор згадує кутських панів:

Ой вчули то кутські пани, взыли підслухати:
Де Кулимнюків найдете, на мак порубати!
А вчула-ж то Кулимниха, та на волю стала,
Усї паньські гайдучки до себе зізвала (Shukhevich, 1902).

Кожний образ співанки-хроніки трагічний по-своєму: образ матері вбитої дівчини – безмежністю горя втратою єдиної дочки; образ матері вбивць Кулимнюків – намаганням за будь-якою можливістю уберегти своїх синів від справедливої кари. Характери героїв розкриваються в активних діях. Текст співанки-хроніки своєрідним чином пропускається через код традиції.

Оскільки художній текст у принципі не може бути однозначно інтерпретованим, як зазначав з цього приводу Ю. Лотман, то деяка множинність тлумачень пропускається крізь іншу множинність, що призводить до нового висновку в стрибку інтерпретацій і нового приєднання сутностей (Lotman, 1996).

Висновки. Співанка-хроніка, увібравши в себе елементи традиції, у новому ракурсі зображує особливі ідейні лейтмотиви епічних картин. Життєстверджуюча народна мораль настільки сильна, що може із співчутливим сумом зображувати навіть винуватців убивства. Весь комплекс художніх засобів твору підпорядкований певній меті – показати руйнацію життєвої гармонії через описи загибелі близької людини, іноді навіть через натуралістичні зображення кожної картини.

Феномен співанки-хроніки у фольклористиці багатозначний і неординарний. Якщо розглянути ці твори у контексті європейської культури, то варто відзначити, що основним сегментом текстуального осмислення є входження в зміст та структуру суб'єкта, наділеного свідомістю, активно діючого, як визначального компонента досліджуваної соціальної реальності та світу. Досліджуючи співанку-хроніку, ми маємо справу з особливим типом людської реальності, яка постає в сукупності значень.

REFERENCES

1. Hegel, G.V. F. (1974). Encyclopedia of Philosophy. Moscow: Thought, 1974. T. 1: The science of logic.
2. Day, O. (1972). Chronicles (news). Kiev: Scientific Opinion.
3. Kolessa, F. (1970). Folklore works. Kiev: Scientific thought.
4. Lonachevsky, A. (1875). Collection of songs of the Bukovina people. (From material delivered by GI Kupchancom to the Southwestern Division of the Imperial Russian Geographical Society). Kiev.
5. Lotman, U. (1996). Inside the thinking worlds: Man - text - semiosphere - history. Moscow: Languages of Russian Culture.
6. Rickert, G. (1998). Philosophy. Kyiv: Nika Center: Whist-firm.
7. Sventitsky, I. (1912). Funeral howls. Ethnographic collection. Lviv: Shevchenko Scientific Science, T. 31.
8. Franko, I. (1955). To the history of colomic size. *Selected articles about folk art*. Kiev: USSR Academy of Sciences. Pp. 99 – 101.
9. Foucault, M. (2003). Archeology of knowledge. Kyiv: Fundamentals, 2003. 326 p.
10. Shukhevich, V. (1902). Hutsul region. Materials on Ukrainian-Russian ethnology. Lviv: Shevchenko Scientific Society, 1902. Part 3. Vol. 5.

АНАЛИЗ КОНЦЕПТА «ПРАЗДНИК» В АНГЛИЙСКОЙ И УЗБЕКСКОЙ ЛИНГВОКУЛЬТУРАХ

Старший преподаватель **Н. Р. Кадирова**,

Узбекистан, г. Ташкент,

Ташкентский государственный педагогический университет им. Низами

Abstract. The aim of the article is to analyse and compare English and Uzbek linguacultures in the framework of the concept holiday. As the examples of lexemes of the concept taken into consideration in the research are English sayings, idioms and idiomatic phrases. The analysis shows that most sayings are represented by the lexeme *feast*, while idiomatically - by the lexeme *holiday* and represent the dual view on this concept, both positive and negative. In the Uzbek culture the concept is represented by the sayings with the lexeme *to'y*, which in the past described all events connected with the celebrations, and nowadays meaning only family celebrations and represents holidays as a solemn event.

Keywords: concept, holiday, linguacultural, English and Uzbek linguacultures, phraseology.

Введение. Концепт *праздник*, имеет универсальное значение, в то же время он отражает «национальную специфику, зафиксированную в национальной языковой картине мира» [2, 231]. Наиболее ярко эта специфика передаётся во фразеологизмах, поэтому, в данной статье мы рассмотрим лингвокультурологическую представленность концепта *праздник* в английской и узбекской культурах. Она может быть обозначена термином лингвокультурема, являющейся «комплексной межуровневой единицей, форму которой составляет единство знака и языкового значения и культурного смысла» [1, 44], у которой может быть вербальное (устный, письменный текст, фраза, часть фразы, слово, фразеологизм) и невербальное выражение (картина, памятник, сувенир, игрушка, открытка, поделка). Лингвокультурема живет в языке только пока жив породивший ее идеологический контекст [1, 45].

Результаты исследования. В рамках изучаемого концепта *праздник* появилась необходимость проанализировать лингвокультурему, входящие в состав концепта. Так как лингвокультуремой может быть любой текст, то такой большой пласт, отражающий культуру народа как фразеологизмы, паремии, идиомы требуют рассмотрения в рамках исследования.

Фразеологический ряд изучаемого концепта довольно разнообразен. Как уже говорилось выше, синонимический ряд представлен большим количеством лексем, каждая из которых может рассматриваться как отдельный концепт.

Лексема *holiday* находит свое выражение и идиоматически и паремиологически. Наиболее частое употребление имеет идиома *busman's holiday*, в таких ситуациях, когда во время отдыха, отпуска человеку приходится заниматься работой, что занимался в рабочее время (например, доктору приходится оказывать врачебную помощь во время своего отдыха на пляже, водителю вести машину и т.д.).

Идиома *half-holiday* – в значении укороченного дня (работа и учеба до обеда): *The principal said that Tuesday would be a half-holiday.*

Наиболее часто употребляемые пословицы с лексемой *holiday* не так многочисленны. Так, английская действительность утверждает, что у врагов (к которым относится и нужда) не бывает выходных: *Envy has no holidays. Necessity has no holiday*; праздники когда-либо заканчиваются: *Every day is not a holiday*; праздники разорительны: *Who celebrates all holidays will face all hungers. Every day is a holidays with sluggards.*

Самое большое количество паремий имеет лексема *feast*. Их можно классифицировать следующим образом:

- праздник – радостное событие: *Small cheer and great welcome make a great feast; A contented mind is a continual feast;*
- достаток сопоставляется с праздником: *Enough is good as feast; An unch is a feast;*
- праздники разорительны: *After the feast comes a reckoning; Fools make feast and wise men eat them* (умные люди не проводят праздники у себя, так как они разорительны); *Fasting comes after feasting; Feast today and fast tomorrow;*
- нет нужды в праздниках: *Is there no mean but fast and feast;*

- всему свое время: *Keep the feast to the feast day*;
 - праздник противопоставлен военному времени: *The end of feast is better than the beginning of war*;

- праздник – это мучение: *There is no feast till a roast and no torment till a marriage*;
 - непрощенному гостю на празднике не рады: *Fiddlers, dogs and flesh flies, come to feast uncalled*.

Мы привыкли, что в будние дни копится усталость, а как указывалось выше, праздники тоже утомительны, и пословицы, в которых используются названия праздников это выражают: *Christmas comes, but once a year is enough*. Есть так же другой вариант этой пословицы, который утверждает обратное: *Christmas comes but once a year, but when it comes it brings good cheer*.

- ожидание дольше самого праздника: *Easter so longed for is gone in a day*.

Словосочетание *Christmas card*, имеющее значение поздравительной открытки, в разговорном американском английском используется в городском жаргоне в значении *speeding ticket*: *Smokey just gave a Christmas card to the eighteen wheeler we passed*.

Идиоматическое выражение *Christmas club* в американском варианте английского языка это счет в банке, на который можно отложить деньги на рождественские покупки: *John deposits \$10 each week in the Christmas club; The woman will get her Christmas club money on December 10*.

Анализируя паремии узбекского языка, мы пришли к выводу, что подавляющее большинство пословиц составляют те, что содержат лексему *тўй*, что можно объяснить тем, что в прошлом данная лексема обозначала все крупные праздники и торжества, несмотря на то что на сегодняшний день ограничивается обозначением семейно-бытовых праздников. Пословицы можно тематически классифицировать даже если невестка чужрывать следующим образом:

- веселый праздник – дело общественное: *Маърака – мардники, тўй – халқники*, в дословном переводе - маърака (в данном случае похороны) – для мужественного человека, а свадьба (тўй) – для народа;

- праздник разоблачает: *Мақтанганнинг ўйига бор, керилганнинг тўйига бор* (необходимо пойти домой и на свадьбу к тем, кто много хвастается);

- праздник должен быть всегда, даже когда туго с деньгами: *Атала бўлса хам тўй бўлсин; Келиннинг келдиси яхши тўйнинг бўлиши яхши*;

- праздники приносят хлопоты: *Тўйликни тўйча ташишни бор Ўйликни ўйча ташишни бор*;

- праздники – повод к веселью: *Тўйга қўшиқ ярашар азага йиғи*;

- в праздник – забыть все плохое: *Тўйга борсанг тўйиб бор Ёмонлигинг қўйиб бор*.

Лексема *тўй* в значении семейного торжества, свадьбы часто служит темой для пословиц:

- на свадьбе нужно быть вовремя: *Тўйга борсанг, бурун (чуть раньше, вовремя) бор, Бурун борсанг ўрин бор*;

- о свадебных тяготах: *Ўғилнинг тўйи – ўйин, қизнинг тўйи – қийин*;

- на свадьбе не без обид: *Тўй гинасиз бўлмас*;

- на свадьбе всегда есть на что посмотреть: *Тўйганга тўй, тўймаганга томоша*.

Выводы. Анализ лингвокультуры помог выявить специфику концепта в изучаемых культурах. В языке наиболее ярко концепт представлен через пословицы, в составе которых содержится лексема *feast*, которая имеет значение церковного праздника, а религиозные праздники, как известно, появились в культуре человека ранее других типов праздников, вот почему культурный пласт пословиц содержит данную лексему в наибольшем количестве примеров. В современном же английском языке идиоматические выражения чаще содержат лексему *holiday*, а также названия самих праздников.

Английская культура, представленная в пословицах или идиомах, склонна рассматривать праздники больше в отрицательном контексте, чем в положительном. В данном случае праздники ассоциируются с убытками, расплатой за транжирство и переедание. Это так же разочарование, от того, что праздники быстро проходят, а ожидание праздника интереснее самого праздника.

В узбекской культуре праздник наиболее обширно представлен лексемой *тўй*. Данная лексема имеет древнетюркские корни, а означает масштабный праздник, который на современном этапе сузился до части семейно-бытовой обрядности, фиксирующего переходные этапы в жизни человека, и важны в коллективной культуре узбекского народа.

Данная лексема имеет производные *тўйбоши*, *тўйчи*, *тўйлашув*, *тўйлик*, *тўй-мўй*, *тўй-хашам*, словосочетания *никох тўйи*, *ўғил тўй*, *бешик тўй*, *ховли тўйи*, где все перечисленные лингвокультуры объединены центральной идеей торжествования.

Узбекские пословицы о праздниках отражают идею торжества, которому все рады в каждом доме. В пословицах так же отражена реальность жизни, когда проведение праздников ложится тяжелой ношей, для тех, кто его организует.

Концепт праздник в узбекской культуре представлен как двустороннее явление. Если положительная сторона концепта связана с развлекательной направленностью, то отрицательная основана на антропоцентричности концепта, ведь праздник затрагивает межличностные отношения.

ЛИТЕРАТУРА

1. Воробьев В.В. Лингвокультурология (теория и методы). - М., 1997. – 331 с. 2. Маркелова, Е.В. Концепт «труд» в русских пословицах // Международная конференция «Язык и культура». — М., 2001. С. 231-232.
2. Узбек халк маколлари: (Туплам) / Тупловчилар: Мирзаев Т., Саримсоков Б., Мусокулов А. Т.: Адабиёт ва санъат, 1989. – 512 б.
3. Рахматуллаев Ш. Узбек тилининг изохли фразеологик лугати. – Т.: Укитувчи, 1978.
4. Collins Cobuild Dictionary of Idioms Harper Collins Publishers, London, 1998.
5. Collins Cobuild English Dictionary. Harper Collins Publishers. London. 1995.
6. The Collaborative International Dictionary of English. www.dict.org/bin/Dict

ШКОЛЬНЫЙ WEB-МУЗЕЙ ИСТОРИИ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАТИКИ КАК ОСНОВА ДЛЯ ОПОРНЫХ КОНСПЕКТОВ И КОММУНИКАЦИЙ

*О. В. Назарова, А. А. Сендеров, Н. С. Перова,
Харьков, Украина*

Abstract. Museum work helps to improve the quality of education. A technology has been developed for the formation of a WEB museum in computer science based on the project method; a source data form has been developed for the selection of materials for any WEB page, any academic subject. Thanks to focused work with museums and archives, disparate concrete historical facts are built into a meaningful system of classification of facts. This classified system of facts in the future can help a particular teacher prepare a supporting synopsis, on any academic subject, on any topic and conduct lessons. Examples of supporting abstracts on computer science are given.

Keywords: school museum, WEB-pages, supporting abstract, communications, informatics, project method, Enigma, Polish group of pioneers, Colossus, MESM.

Введение. Цель нашей работы – разработать методику организации учебного процесса путём создания психолого-педагогических условий взаимодействия между обучаемым и преподавателем, когда каждому участнику предоставляется максимальная возможность с учетом индивидуальных особенностей понять, изучить и применить информационные и коммуникационные технологии. Для этого необходимо:

1. Путём активного вовлечения учеников в процесс создания ВЕБ-музея, заинтересовать и поднять их мотивацию к изучению информатики.

2. Стремление научить учеников использовать исторические и просто архивные материалы для своей учебной и научно-исследовательской работы, а также в своей повседневной жизни.

3. Дать в руки преподавателям по любому предмету технологию разработки и применения материалов ВЕБ-музея в качестве опорного учебного пособия при подготовке и проведении тематических уроков.

Научная новизна этой работы заключается в том, что:

1) предложена технология разработки ВЕБ-музея, основанная на методе проектов;

2) разработана форма бланка исходных данных для формирования конкретной ВЕБ-странички;

3) предложена система классификации собираемых исторических материалов. При этом, необходимо разработать собственную систему классификации этих материалов, а при необходимости, разыскивать дополнительные материалы под свою собственную логическую схему размещения этих материалов.

Методическая основа для разработки ВЕБ-музея

Любая историческая работа, помимо общих и зачастую слишком абстрактных мыслей, должна опираться не на один факт (или объект созерцания), а на набор конкретных фактов (или, говоря современным языком, на банк данных фактов). Этот набор фактов (или банк данных фактов) обеспечивает ИСТОРИЯ процесса, независимо от природы этого процесса.

Но «одна голова – хорошо, две головы – лучше, а много активных голов – ещё лучше».

Поэтому, благодаря системе Интернет, и учитель, и ученики могут по известным URL-адресам выходить в любой музей, рассматривать и изучать исторические факты. В данном случае, задача учителя состоит в том, чтобы находить нужные по теме текущего урока исторические факты, логически увязать эти факты с темой урока и на основании этих фактов излагать тему урока.

А методическая помощь музею заключается в том, чтобы предоставлять учителю набор фактов по любому предмету: физике, математике, информатике, литературе, физкультуре, химии, труду и т.д.

Таким образом, разработка Виртуального Музея рассматривается как форма проектной и научно-исследовательской деятельности учащихся, и, в конечном итоге, как опорное обучающее средство при проведении тематических уроков информатики.

Школьный ВЕБ-музей

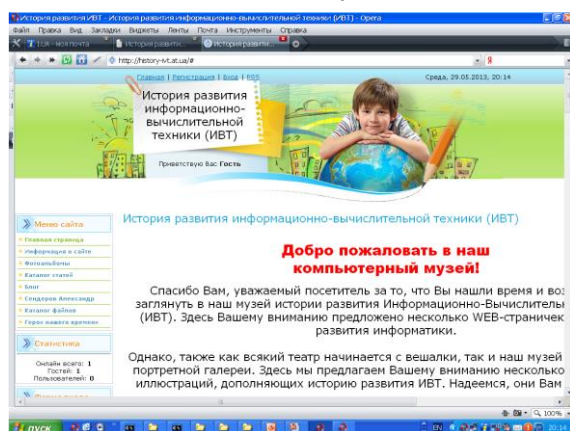

Рис.1. Первый слайд сайта школьного музея

Рис.2. Урок истории информатики

На базе школьного кружка в течении уже нескольких лет разрабатывается свой виртуальный музей информатики (см. сайт <http://history-ivt.at.ua/>). Также создаётся реальный школьный музей истории развития ИВТ (т.е. Информационно-Вычислительной Техники), где будут проводиться лекции по истории ИВТ. Здесь же, силами учащихся собираются наглядные экспонаты, позволяющие показать этапы развития информационно-вычислительной техники (см. рис.1, 2). Коллекция экспонатов удачно дополняется серией иллюстраций, раскрывающих суть вычислительных машин Паскаля и Лейбница, Бэббиджа и Чебышева, Айкена и Моучли и др. Весь WEB-музей состоит из набора WEB-страничек, на которых описаны наиболее интересные факты из истории ИВТ и приведены портреты учёных, внесших заметный вклад в развитие информатики, а также их результаты.

Украинский блок нашего музея.

В нашем музее есть Украинский блок, куда входят Киевская, Харьковская и Крымская WEB-странички, так как именно в Киеве, под руководством Сергея Алексеевича Лебедева создавался первый советский компьютер, и именно в Харькове родился и начинал свою деятельность основатель советской школьной информатики Геннадий Анатольевич Звенигородский, бывший выпускник Харьковского политехнического института. А в Крыму действовала школа при Малой Академии Наук АН УССР под руководством Касаткина Валентина Николаевича. Основой для разработки украинского блока было задание, сформулированное на специально разработанном бланке (см. табл.1)

Таблица 1. Бланк исходных данных для проекта Украинской ВЕБ-странички

Этапы разработки	Конкретное содержание
1. Имя планируемой ВЕБ-странички.	1. Украинская ВЕБ-страничка
2. Перечень известных фактов, касающихся данной темы.	2. Первая в Европе ЭЦВМ, Институт кибернетики, Управляющая УВМ, Инженерная ЭВМ, Персональная ЭВМ.
3. Перечень созданных устройств и годы создания по данной теме.	3. МЭСМ (1951), БЭСМ (1953), Днепр (1961), МИР (1965), Киев (1967), Агат (1984), Теоретическое программирование, Школьная информатика, МАН.
4. Перечень авторов конкретных устройств или теоретических работ	4. Лебедев С.А., Глушков В.М., Ющенко Е.Л., Скурихин В.И., Михалевич В.С., Стогний А.А., Звенигородский Г.А., Касаткин В.Н.

Этот «Украинский блок» музея продолжает развиваться. Ребята-кружковцы, увлечённые поисковой работой, описывают историю развития информатики на Украине, поскольку именно в Киеве, в 1951 г. родился первый на континентальной Европе электронный компьютер, получивший название МЭСМ-1 (т.е. Малая Электронно-Счётная Машина).

Наш Украинский блок состоит из трёх ВЕБ-страничек, куда входят Киевская ВЕБ-страничка, Харьковская ВЕБ-страничка, Крымская ВЕБ-страничка.

Лебедев С. А.

Глушков В. М.

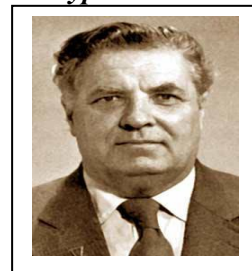
Скурихин В. М.

Михалевич В. М.

Звенигородский Г. А.

Касаткин В. Н.

Рис. 3. Начала Украинской информатики

В результате исследовательской работы выяснили, что первыми на континентальной Европе за создание первой отечественной ЭВМ взялся академик АН УССР Сергей Алексеевич Лебедев (1902 - 1974). В течение 1948 года были закончены все подготовительные работы и создан рабочий проект машины. В проект вошли арифметическое устройство (процессор), запоминающее устройство, устройство управления и внешние устройства. Машина занимала площадь около 50 квадратных метров и была названа - Малая Электронно-Счётная Машина (МЭСМ). МЭСМ могла выполнять 50 математических операций в секунду, запоминать в оперативной памяти 31 число и 63 команды. 25 декабря 1951 года МЭСМ была принята в эксплуатацию комиссией Академии наук СССР во главе с академиком М.В.Келдышем. Одной из первых важнейших практических задач, решенных на МЭСМ, были расчеты устойчивости параллельной работы агрегатов на ГЭС (рис.4). Характерно то, что МЭСМ была экспериментальной машиной, поэтому все её отдельные блоки и схемы не помещали в единый корпус (или шкаф), а развешивали вокруг себя, по стенам комнаты. Поэтому сами исследователи (т.е. математики и электронщики) сидели как бы внутри самой машины, что и видно на рис.4.

Рис.4. МЭСМ за работой

Английская ВЕБ-страничка. Например, в школьном музее есть английская WEB-страничка, на которой рассказывается о работах математиков Дж. Буля, Ч. Беббиджа и А. Лавлейс, созданию первого электронного дешифровщика «Colossus» под руководством А. Тьюринга, благодаря которому удалось, начиная с 1942 г. расшифровывать все немецкие радиোগраммы, использующие спецмашину «Энигма» (рис.5).

Ч. Беббидж

А. Лавлейс

Дж. Буль

А. Тьюринг

Рис. 5. Первый слайд Английской ВЕБ-странички

Более полное описание этой истории можно найти на ВЕБ-страничке «Борьба с Энигмой». Здесь же отмечена роль первопроходцев – польской группы молодых математиков: Мариан Режевский, Ежи Розицкий и Хенрик Зыгальский (рис.6).

Есть также интересная Женская Веб-страничка, Веб-страничка «истории развития радио как предтечи Интернет», в которой рассказывается, как ученые и инженеры того времени шли к развитию современного радио – от теории Максвелла через практические опыты А.С.Попова и Г.Маркони к современной системе радио- и телесвязи, опутавшей весь земной шар, задолго до Интернета.

Мариан Режевский

Ежи Розицкий

Хенрик Зыгальский

Рис.6. Польская группа математиков-первопроходцев по борьбе с Энигмой

Конкретный пример использования ВЕБ-музея.

Допустим на уроке информатики нужно рассматривать тему: «Программирование циклов». Готовясь к уроку по данной теме, учитель заходит на сайты по истории программирования (в том числе и на наш сайт), и находит там целую цепочку фактов, которые можно увязать между собой, привязывая к этим фактам конкретные исторические личности, создавшие эти факты (см. ниже сами факты и иллюстрации к ним - см. рис.7):

1. На женской ВЕБ-страничке нашего сайта мы находим, что первым в мире человеком, сформулировавшим эту задачу и решившим её была леди Ада-Августа Лавлейс, дочь известного английского поэта лорда Дж. Байрона.

2. При этом она решила эту задачу, сотрудничая с известным английским профессором математики Ч. Беббиджем, который (находим на Английской ВЕБ-страничке нашего сайта) в это время разрабатывал проекты разностной и аналитической машин.

3. Эта программа, посвящена вычислению случайных чисел Я. Бернулли. Именно Якоб Бернулли (находим на ВЕБ-страничке «Бернуллиада» на нашем сайте) – это старший брат известного во всей Европе со средних веков семейства математиков Бернулли, где наибольшую известность получили старший брат Якоб и младший брат Иоганн.

4. Сыновья Иоганна: Николай и Даниил Бернулли, переехали в Санкт-Петербург для продолжения научной работы. Но Николай не выдержал сырого климата и умер в 30 лет, хотя успел прославиться им сформулированной «Петербургской задачей», а вот его младший брат Даниил выдержал все испытания климата, прожил долгую творческую жизнь и вошёл в историю как автор известного научного труда «Гидродинамика».

5. Эта работа впоследствии была использована «отцом теории авиации» Н.Е. Жуковским при работе над общей теорией воздушного полёта и основ аэродинамики. Ребята-кружковцы тесно сотрудничали с музеем авиации при Харьковском авиационном университете им. Н.Е. Жуковского, проходили там летнюю практику.

6. А уже в наши дни, результаты Даниила по гидродинамике используются для расчетов обводов корпусов подводных лодок и кораблей, а также для расчётов траекторий движения

считывающих и записывающих магнитных головок в современных винчестерах, которые так и называют «Бернуллиев винчестер».

Ниже приведен опорный конспект-схема рассуждений для подготовки к уроку (рис. 7.), а также опорный конспект-схема (рис. 8.) по теме «Начала украинской информатики».

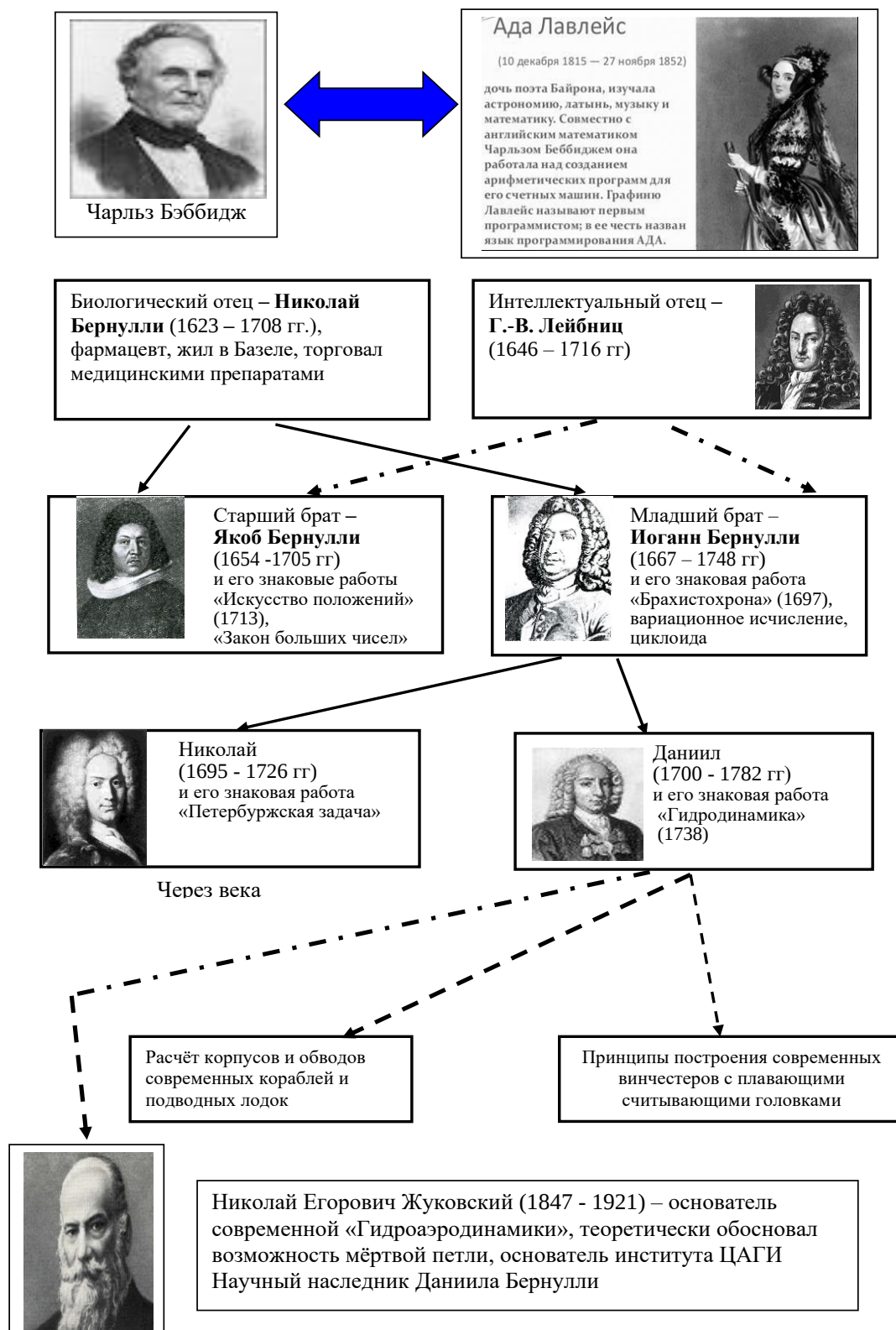

Рис.7. Пример опорного конспекта по теме «Программирование циклов»

Пример 2 по теме «Развитие информатики на Украине»	
Бланк исходных данных для проекта ВЕБ-странички	
Этапы разработки	Конкретное содержание
1. Имя планируемой ВЕБ-странички. 2. Перечень известных фактов, касающихся данной темы. 3. Перечень созданных устройств и годы создания по данной теме. 4. Перечень авторов конкретных устройств или теоретических работ	1. Украинская ВЕБ-страничка 2. Первая в Европе ЭЦВМ, Институт кибернетики, Управляющая УВМ, Инженерная ЭВМ, Персональная ЭВМ. 3. МЭСМ (1951), БЭСМ (1953), Днепр (1961), МИР (1965), Киев (1979), Агат (1984), Теоретическое программирование, Школьная информатика, МАН. 4. Лебедев С.А., Глушков В.М., Ющенко Е.Л., Скурихин В.И., Михалевич В.С., Стогний А.А., Звенигородский Г.А., Касаткин В.Н.

Рис. 8. Пример опорного конспекта по теме «Начала Украинской информатики»

Аналогичные примеры можно привести практически по всем видам человеческой деятельности и по всем учебным дисциплинам. Поэтому, для создания собственного ВЕБ-музея надо лишь иметь желание, энтузиазм и соответствующую компьютерную технику.

Помимо этого, на основе музея разработана интерактивная тестовая система опроса учащихся.

Выводы. Таким образом, благодаря музейной работе, разрозненные конкретные исторические факты выстраиваются в определённую систему фактов, которые в дальнейшем могут помогать конкретному учителю, по любому учебному предмету, по любой теме готовить и проводить уроки.

В названии данной работы сформулированы две задачи: 1) разработать технологию создания ВЕБ-музея; 2) разработать технологию его применения. Поэтому можно подытожить:

1. Разработка.

- разработана технология формирования ВЕБ-музея по любому учебному предмету на основе метода проектов;

- разработан бланк исходных данных для подбора материалов по любой ВЕБ-страничке. Благодаря целенаправленной работе с музеями и архивами, разрозненные конкретные исторические факты выстраиваются в осмысленную систему классификации фактов.

2. Применение.

Эта отклассифицированная система фактов в дальнейшем может помогать конкретному учителю, по любому учебному предмету, по любой теме готовить и проводить уроки.

А система Интернета только помогает учителю делать подборку фактов, ускоряет этот процесс и расширяет возможности учителя и учеников, давая им в руки современный инструмент для быстрого доступа к музейным коллекциям и материалам, позволяя тем самым экономить своё собственное рабочее время для более творческой работы по осмыслению конкретных фактов.

Поэтому учитель, в данном случае, напоминает опытного проводника, который целенаправленно ведёт учащихся надёжными, им самим проверенными путями и тропинками, по огромному набору фактов, накопленных в Интернет-пространстве, обходя и минуя нездоровые, застойные зоны, которыми богато Интернет-пространство, где иногда бывают неприятные сюрпризы для новичков.

ЛИТЕРАТУРА

1. Методика дистанционной подготовки и проведения тематических уроков информатики на базе ВЕБ-Музея. Белоусова Л.И., Сендеров А.А., Ерёмченко Ю.В., Броун И.Н. В зб. доповідей «Інноваційні технології як чинник оптимізації педагогічної теорії і практики. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. м. Херсон, 25-26 жовтня 2012 р., вип. 15, с. 324
2. Белоусова Л.И., Сендеров А.А., Броун И.Н., Богомаз А.С. Виртуальный музей – как опорное обучающее средство тематических уроков информатики. Сб. тезисов докладов XX-й международной научно-практической конференции МИКРОКАД-2012, ч.III, с. 23. Изд-во НТУ «ХПИ», 2012 г.
3. Білоусова Л.І., Сендеров О.А., Кухаренко В.М. Технологія підвищення мотивації учнів за допомогою розробки власного Веб-музею (на прикладі інформатики). Збірник науково-методичних праць "Сучасні педагогічні технології в освіті", Харків, НТУ "ХПІ", 2013, с.45-52.
4. Юдін В.В. Скільки технологій у педагогіці? / Шкільні технології, № 3, 1999 р.
5. Назарова О.В., Сендеров А.А., Гирник Л.Н. Создание школьного WEB-музея. Стаття в газеті «Вестник лицея» № 2(95), 30.10.2015 г., Харьков, Физ.-мат. лицей № 27, 2015 г.
6. Назарова О.В., Сендеров А.А., Тимошенко Д.А. Украинский блок виртуального музея. Стаття в газеті «Вестник лицея» № 2(97), 17.02.2017 г., Харьков, Физ.-мат. лицей № 27, 2017 г.
7. Назарова О.В., Сендеров О.А., Заяць Є.С. Боротьба з «Енігмой». Стаття в газеті «Вестник лицея» № 1(101), 10.04.2019 г., Харків, Физ.-мат. лицей № 27, 2019 р.

**Proceedings of the
XXII International Scientific and
Practical Conference
Social and Economic Aspects of Education in
Modern Society**

(Vol.3, February 25, 2020, Warsaw, Poland)

MULTIDISCIPLINARY SCIENTIFIC EDITION

Indexed by:

Passed for printing 20.02.2020. Appearance 25.02.2020.
Typeface Times New Roman.
Circulation 300 copies.
RS Global S. z O.O., Warsaw, Poland, 2020